

Kiadóhivatal:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Az előfizetési pénzek és hirdetések ide küldendők.

Hirdetések

legutányosabb számítással, díj-szabás szerint.

Megjelenik minden szombaton.

KÖZÉRDEK

Szerkesztőség:

Bezerédj István-utca 5. szám.

Ide küldendők a lapot érdeklő összes közlemények.

Előfizetés:

egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.

Néptanítók,

ha az előfizetést egész évre előre beküldik, 5 kor.

TOLNAVÁRMEGYE TÁRSADALMI, KÖZIGAZGATÁSI ÉS KÖZGAZDASÁGI ÉRDEKEIT KÉPVISELŐ HETILAP

AZ ORSZÁGOS M. KIR. SELYEMTENYESZTESI FELÜGYELOSÉG HIVATALOS LAPJA.

Belmunkatárs JANOSITS KÁROLY.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: BODNÁR ISTVÁN.

Egyes szám ára 20 fillér.

A „Tolnamegyei vasut.”

Nagy Baross Gábor hagyatéka közeledik a csőd felé, vagy már ott is van egészen. Fejtelenség, örökös forgalmi zavar az egész MAV. — Ma itt egy karambol, holnap amott, még a mi békés, ugyszólván csigalassu vicinálisunkon sincsen kizárva az összeütközés — ha mással nem a — büntető törvénnyel. Mert összeszorul már még a legbékésebb ember ökle is, s hogy mikor és hol csap le a boszuságtól, nem lehet azt tudni. A vérig szekirozott, reggeli 8-tól esti 9 óráig tartó budapesti utazásokkal agyoncsigázott közönség egyszer ott Sárbogárdon búsultában — *meglíncheli ezt a rozoga locomotívot, amely, ha Angliában lenne, már régen a Britisch-muzeum lomtárában álmódneék feltalálójáról, a vele egykoru jó Stephenson Györgyről.*

Többek között ezekről a napi vonat-késésekről, postaelmaradásokról, a közhivatalokra, egyesekre e miatt háramló kiszámíthatlan zavarokról, károkról veszteségekről számol be Tolnavármegye alispánjának a mai közgyűlés elé terjesztett időszaki jelentése. Megvalljuk azonban, ha más egyébről nem lenne szó abban a nagy gonddal szerkesztett jelentésben, meg sem emlékeznenk a sok vasuti mizériáról. Elvégre sajnáljuk már a sok borsót ama, még a kinainál is vastagabb bizonyos faltól, vagy falaktól. De megemlékezik a jelentés a Tolnavármegye közönsége által évtizedek óta szorgalmazott *budapest — rétszilás — szekszárd — bátaszék — mohács — pélmónostor —*

eszék — stricivojne — verpoljne — bródi vasutról is — amelyet rövidség okáért, valószínűleg azonban tartós küzdelmünkre is akarván célozni: *tolnamegyei vasutnak* nevez, így aztán már lehetetlen, hogy csak úgy felületesen kereszül sikamoljunk a nagyfontosságú kérdésen.

Kimondhatjuk ugyanis egész határozottsággal, hogy Tolnavármegye igazáért ilyen bátran, ilyen nyílt őszinteséggel egyhamar még nem szálltak sikra, sem pedig ily alapos meggyőző okokkal és argumentumokkal.

Tolnavármegye alispánja mindenekelőtt tisztázza a kérdést, hogy nem is annyira tolnamegyei, mint általános, s a legfontosabb nemzeti és országos érdekről van itt szó. E vonal sürgős megépítése mellett ugyanis nemcsak az olcsó kivihetőség, a 60—70 kilométerrel való rövidebbség, de szól ama kézzelfogható és el nem vitatható ténykörülmény, hogy a *pécs — bródi vonal kiépítése egyenesen osztrák érdekeket szolgálna.*

A mi egyébként kedves baranyai szomszédaink talán nagyon is meg fognak haragudni e kijelentés miatt. Alispánunk azonban nemcsak a vármegye, de az egész ország hálájára is számot tarthat, hogy bátor kézzel így reá koppint a szeg fejére, s nemcsak a vármegye, de az ország mindazon önzetlen fiának támogatását is remélheti, aki csak disztigválni tud s különbséget tud tenni az igazi nemzeti, vagy csak másodrendű helyi érdekek között.

Alljon itt különben az alispáni jelentés eme része a maga meggyőző okaival teljes egészében.

Ismeretes dolog, tek. Törvényhatósági Bizottság, hogy a budapest—szerajevói vasuti összeköttetés elnyerhetése érdekében velünk ellentétes irányban Pécs szab. kir. város, valamint ezzel egybehangzóan a Pécsből Brodig elterülő vidék különböző érdekeltjei igen erős mozgalmat indítottak, amely mozgalomnak eredményeként a budapest—pécs—bródi összeköttetés tényleg programmba is vétetett. A pécs—bródi összeköttetés a dolog természete szerint többféle utirányban képzelhető és valószínű meg. A különböző érdekeltnek sikerült is kivinni, hogy a tervezési munkálatok nem kevesebb, mint három különböző irányban hajtottak végre. És pedig az első terv szerinti vonal lett volna a budapest—dombóvár—szentlőrinc—pécs—násic—bródi vonal; a második a budapest—dombóvár—szentlőrinc—pécs—prandanovce—stricivojne—verpolje—bródi vonal; s a harmadik a budapest—dombóvár—szentlőrinc—pécs—koskra—stricivojne—verpolje—bródi vonal. E vonalak közül az elsőnek hossza 365 kilométer s megépítése rengeteg nehézségekbe ütköznék, mert 2100 méter hosszú alagutat és igen sok viaductot kellene építeni. A második vonal még hosszabb, mert 381 kilométert tesz ki. Ezen a vonalon 1450 méter hosszú alagutat kellene létesíteni. A harmadik vonal csaknem egyenlő hosszúságú az előbbivel, mert hossza 380 kilométerre rug. A mérnöki tervezés mindhárom vonalra elkészült. Az első helyen említett vonal terve 39 millió, a másodiké 24 s a harmadiké 22 millió koronába kerülne.

Ezen utirányokkal szemben a mi általunk évtizedek óta szorgalmazott vonal, nevezetesen a budapest—rétszilás—szekszárd—bátaszék—mohács—pélmónostor—eszék—stricivojne—verpolje—bródi vonal mindössze 344 kilométert tenne ki, tehát az előbb említett összes vonalnak tetemesen rövidebb lenne. Ha azonban a Samaczon át való összeköttetés tervezetnek Dobiljon keresztül új fővasutall Szerajevóig, akkor egy lényegesen olcsóbb és rövidebb ösz-

Müncheni élet.

II.

A város korán ébred s a forgalom hét órákor megindul. A sörházak ezért nem üresek, mert a jó bajorok, különösen a vidék, jökor behúzódnak azokba és sört kávézik. Reggelre kelve olyan München, mintha szépen kikéfélték volna. Söpri is az utcákat szorgosan a női utatisztító személyzet és nem látni a gyönyörű utakon, tereken szemetet soha.

Nyolc órákor a kávéházak megtelnek és a fürge pincéernők alig győzik összetölteni a kávé a vendégek számára, kinek, hogy szereti, világosan vagy sötétén. Azután a reggelihez valami rendkívül izletes, apró süteményeket adnak vajás tésztából, vagy fánkot és kuglófot (nem tudom a magyar nevét), amit fölségesen csinálnak Münchenben. Ozsonnára is megtelnek a kávéházak, a Hofgartenben levő nagy kávéházban az asztalok százait lepi el az idegenek nagy tömege.

Münchenben igazán jól megyen dolga az idegennek. Megbecsülik, figyelmesen szolgálják ki és mindezért igazán kevés pénzt fizet. A város legforgalmasabb helyén, a királyi palota közvetlen közelében, például a Franziskaner vendéglőben, déli menut kap az ember másfél-márkaért, sörrrel együtt. Es milyen sörrrel!

Az időt persze gondosan kell kihasználni, ha az ember csak pár napot tölthet odakünn. Az idegenforgalmi vállalat a város látóvilágát úgy mutatja be, hogy nagy auto-omnibuszokat járát (korábban öt lovas nyitott kocsikat), melyeken emelvényyszerűen vannak az ülőhelyek. Ezeket a ciceronek megmagyarazzák a nevezetesebb helyeket és néhol leszál a társaság a kocsiról.

A legfigyelemzettebb utasok, az angolok, már 9 órákor, a nyitás idején ott állanak a képtárak vagy muzeumok előtt, hogy az időt kihasználják. Kezükben az elengedhetetlen Baedeker, mely fölségesse tesz minden magyarázatot. Nekem kapóra jött a Münchenben ülésező, IX. nemzetközi művészettörténeti kongresszus, hova, mint muzeum-őr, tagul jelentkeztem, egyszerűen azért, mert a kongresszus tagjai előtt minden gyűjtemény és kiállítás megnyílt, még olyanok is, melyekbe az egyszerű látogatók csak ritkán vagy utánjárással jutnak be. Azután mindenütt a gyűjtemények őrői és igazgatói kalauzoltak.

A sok látóvilág közül, mint megnézni való, a királyi palota emelkedett ki, hol majdnem egy délutánt töltöttünk. A barokk és rokokó izlésnek remekműveit rejti magában e palota és annak műkincsekkel teli sok terme. A királyi gyűjteményhez tartoznak azok a kincseket érő keleti szőnyegek is a XVI. századból, melyek arannyal áttört szövésükkel fogva az unikumok sorába tartoznak és színpompájuk, gazdag, dekoratív hatásuknál fogva méltan világhírűek. Ezeket most állították ki először. A királyi szobák dús berendezése, a pazar régi butorok, gobelinek, freskók, fametszések, képek, miniatűrök, porcelánok, órák, megannyi iparművészeti ritkaságok. És mi ez mindahhoz a mérhetetlen gazdagsághoz képest, ami a királyi palota kincses házában van felhalmozva! A híres házi briliánsok, köztük a csodálatos kék gyémánt, — nemcsak nagyságukkal, de tűzükkel valóssággal elkápráztatják a polgári halandót. Mintha ötven ékszerész kirakatot egyesítenének egy helyen (persze nem az ékszerészek obligát ékszeranyagával), olyan a csillogás e helyen. Ritka nagy drágakövek, a gyöngyök garmadája, briliánsokkal kirakott

rendjelek egész sorozata, drágakövekkel díszített koronák vannak itt felhalmozva, arany- és ezüst tárgyak mellett, amelyek az ötvös és zománc művészet igazi remekei. Egy nürnbergi szivarskatulya nagysága arany kazettaért, mely a XII. században készült, egy millió márkát ígért a párisi Rotschild. A gyűjtemény örétől hallottam és az igen komoly uriember volt.

A híres kék briliánsot, mely ezüst korona nagysága, másfél millióra becsülik. Megmérhetlen kincs és gazdagság van felhalmozva úgy itten, mint a kincses kápolnában, hol régi ereklyetartók, egyházi eszközök, misekönyvek vannak egybegyűjtve a vasüvegszekrényekben. A gyűjtemények igazgatója, egy kedves öreg ur, császári tanácsos, előzékenyen mutatott meg mindent és magyarázta meg a művészi becsü régiségeket. Belefáradtan, elkábult aggyal és káprázó szemekkel jött ki a társaság a királyi palotából és nem tudom, hölgytársaink nem álmodtak-e valami mesés fényű briliáns ékszerrel, amit nagyon megcsodáltak?

Egy csésze kávé kellett néhány vajás süteménnyel elköltenem, hogy a rendes kerekvágásba jöjjenek és részt vehessenek a kongresszus további előadásán.

Persze, ezt mind nyugodtan lett volna jó végigszemlélni, nem pedig lázas sietséggel, hogy a napi feladatát az ember pontosan elvégezze. Így jártam a képtárakkal is, melyek régi anyaga jórészen ismeretes volt már előttem. Nem akartam azonban elmulasztani a nemzetközi tárlatot, hol a világ minden művelt nemzete közt több művész ismerősöm alkotása is volt kiállítva az üveg palotában. Azt hittem, hogy mástel óra alatt atsétálok rajta. Mire azonban a nyolcvan termen végigmentem és ezek közt a szebb alkotások előtt pár percet is eltöltöttem:

szekötetés lenne nyerhető, mely a fentebb említett, három rendbeli vonalnál 60—70 kilométerrel rövidebb lenne, ami az építési költségek tekintetében, különös figyelemmel arra, hogy a mi vonalunknál sehol nagyobb terepnehézség megküzdni nem kellene, az államkincstár részére milliókra menő megtakarítást jelentene. Emellett ennek a vonalnak fejlődésképeség szempontjából az az óriási előnye volna még, hogy Samaczon túl új fővonalat építeni lehetséges, míg a bród—szerajevói vonalnak bród—dobolja részét elsősorúvá átalakítani szakemberek véleménye szerint egyáltalában lehetetlen. Ez pedig egy világforgalmi fontossággal bíró vasut építésénél döntő sullyal esik a latba; mert ha nem ez a vonal építetik ki, hanem a pécsi összeköttetések bármelyike, vagyis az építendő vasut a jelenleg létező keskenyvágányú vonalba torkollik bele, akkor az ezen vasut által lebonyolítandó szállítások a keskenyvágányú vasut kezdőpontjánál egy, a forgalomra rendkívül békítő hatású akadállyal lesznek kénytelenek állandóan küzdeni.

Mindettől eltekintve, azt a főfontosságú kérdést, vajjon a legutóbb anektált Bosznia és Hercegovina a maga egész termelésével és fogyasztásával melyik állam gazdasági hatáskörébe fog a jövőre nézve beilleszkedni, Ausztriába-e vagy Magyarországba, egyenesen az fogja eldönteni, vajjon a magyar állam a pécsi vonalak egyikét építi-e ki, vagy a mienket? A pécs—bródi vonal kiépítése ugyanis, a már létező vasuti hálózatban adott tényezők segítségével egyenesen osztrák érdekeket szolgálja, mert a déli vasut meglévő vonalain Boszniát Pécsen keresztül, Pragerhoffal és a másik irányban Wiennel juttatná egyenes összeköttetésbe; s ez esetben a boszniai forgalom egyenesen a déli vasut meglévő vonalait alimentálná. Viszont a mi általunk szorgalmazott budapest—szekszárd—samaci vonalnak kiépítése Boszniát Magyarország részére tenné úgy termelését, mint fogyasztását tekintve, gazdaságilag kihasználhatóvá, mert ez a vasut közvetlen összeköttetést létesítene Bosznia és Budapest között egyfelől, s a bajai hidon keresztül a magyar Alfölddel és Erdélyvel másfelől.

Kérdem megéri-e az az előny, melyet a kormány részéről tervezett és kilátásba helyezett kedvezés Pécs városának juttatna, azokat a veszteségeket, amelyeket nemcsak a magyar ipar és kereskedelemnek, de az egész magyar közgazdasági életnek a pécsi vasut kiépítése folytán Ausztria javára el kellene szenvedni? Egyedül a közgazdaság terén rekompenzálhatja magát az ország azokért a milliókért, a me-

nég óra mult el. Az ebédidőnek régen vége volt és fáradt lábakkal egy sörházba menekültem, ahol egy asztalnál letelepedve egy kevés sonkát költöttem el ebédre és a csinos hébe szó nélkül elém tett egy kancsó Löwenbräut. Soha sör olyan jól nem esett, mint ez a korsó, amit erősen megszolgáltam.

Ezernyi színes impresszió rakodik le az ember lelkében, mire leszáll az alkony München utcáira. Az emberek sietnek a Festwiese felé, fel gyorsan, egy villamosra: lássuk, hogyan szórakozik München este? A Festwiese százezer villamos lángban fürdik. Az óriási téren valami csodálatos hangkeverék hullámzik; katonazene, orgonaverkli, árusok, kikiáltók lár-mája egybeolvad ebbe a hanggomolyba, melynek fényes kerete a kivilágított tér. Mozik, olyan körhinták, melyeken autók mozognak előre, hátra és lovak, amelyek ugró mozgást végeznek, hullámvasutak, céllövészetek, panoptikum, Hagenbeck állatsereglete, Sidoli cikusza, tündéri fényben usznak, ezer és ezer embernek szereznek szórakozást. Közben az óriási sátorok emelkednek a Hofbräu, Löwenbräu, Spatenbräu, Thomäserbräu, Franciskanerbräu és ki tudná elszámolni, még milyen, ezer és ezer ember issza itt esti sörét, kurjongató katonák, juhhező munkások, örömben zsongó mámoros tömeg. Egyikbe én is betérek, de nincsen üres hely; az egyik asztal mellől magyarul köszönt egy nagyobb társasággal ülő férfi: ismerős, félreismert? A tömeg forgataga sodor tovább.

Kilenc órakor azután bemegy a rendőr a sörházakba és lecsavarják a villamost. Sötét lesz, vége a mulatságnak. München indul haza. Én is egy nagyobb szabású náthával sulyosbitva, mit a friss esti levegőben szereztem. A sok felejthetetlenül kedves emlék, közt egy muló zivatart, mely az uton hazáig, sőt a Királyhágón túl is elkísért.

Alapi Gyula

lyekbe az annekszió került; s még ezt se tegyük meg? Ujabb milliókat áldozunk csak azért, hogy a mienkénél drágább vasut segélyével Ausztriának szállítsuk mind azt a hasznót, amit az anektált tartományok gazdasági kihasználása a jövőben nyújtani fog? En azt hiszem, ily végzetes ballépést minden erővel meg kell akadályozni s mindent el kell követni arra, hogy az osztrák érdekeket szolgáló pécsi vasut helyett a budapest—szekszárd—samaci vonal építtessék ki, mely nemcsak sokkal olcsóbb és rövidebb, de a magyar közgazdasági érdekeknek nagy jelentőségű tápcsatornája is leend! S egészen kétségtelen lévén, hogy a boszniai összeköttetés mielőbbi megteremtése a legközelebbi jövő programját kell, hogy képezze, a mi általunk szorgalmazott vonal kiépítésének biztosítása érdekében az akciót azonnal folyamatba is kell tenni! Minthogy azonban arról is értesültem, hogy a boszniai összeköttetés létesítésére irányuló különféle tervek sorában, a már jelzett utirányokon kívül még egy másik vonal eszméje is foglalkoztatja az illetékes köröket, ezzel a másik vonallal is leszek bátor néhány szóban foglalkozni.

A szóban forgó másik vonal a budapest—kunszentmiklós—dunapataj—baja—bátaszék—mohács—barányavár—eszék—stricivojna—verpolje—bródi vonal lenne, melynek hossza 374 kilométert tenne ki. Ez a vonal is jóval hosszabb lenne tehát a mi vonalunknál. De ettől eltekintve, itt még a következő körülmények kell, hogy figyelembe vétnessenek. A tolnamegyei vasutnál mindössze 52 kilométer új vasut lenne építendő, illetőleg, ha a bátaszék—pécsi vasut elkészül, ennyi sem, mert ennek a vasutnak bátaszék—bátai szakasza a tolnamegyei vasut vonalába beleszökken. Építendő lenne tehát összesen körülbelül 30 kilométer új vasut. Az előbb említett pestmegyei vasut kiépítése esetében 223 kilométer új vasutat kellene építeni! A tolnamegyei vasutnál 123 kilométer, a pestmegyeinél pedig 50 kilométer helyi érdekű vasut lenne elsősorúvá átalakítandó. Kétségtelen tehát, hogy a tolnamegyei vasut sokkal olcsóbb lenne, mint a pestmegyei és jelentékenyen rövidebb. De van még egy igen fontos körülmény, ameyet a döntésnél szem elől téveszteni nem lehet és ez az, hogy a pestmegyei vasutnak a baja—bátaszéki hidon keresztül kellene közlekednie, ez az egy vágányú hid pedig már ma is tul van terhelve. A mostani hid tehát a Pestmegyén keresztül vezető budapest—boszniai forgalmat semmi körülmények között sem lenne képes lebonyolítani. A pestmegyei vasut tehát csak az esetben építhető meg, ha a most épült új vasuti hidat kétvágányúvá építenék ki; ami szakértők kijelentése szerint annyit jelent, mintha a mostani új hid közvetlen közelében még egy egészen új hidat építenének! Minden érdek és minden körülmény amellel szól tehát, hogy a budapest—szekszárd—samaci irányban valósítsák meg a boszniai vasuti összeköttetést.

Mindent el kellene azonban követnünk, hogy ez a vasut ne mint vicinális vasut építtessék meg, hanem hogy maga az állam építse ki, mint elsősorú fővonalat. Az elsősorú fővonalra ugyanis itt feltétlen szükség lesz, s ha a vasut előbb mint vicinális építtetnék meg, akkor azt az elsősorúvasítás alkalmával milliókra menő veszteséggel kellene átváltani, addig pedig míg ez megtörténne, a helyi érdekeltég fölösleges terheket lenne kénytelen a vicinális vasut engedményese javára viselni s másrészt tarifák tekintetében is nagy áldozatokat kellene hoznia a vicinális vasuton fizetendő drágább díjtételek formájában.

Azon közérdekű szempontok csoportjában, melyek a tolnamegyei vasut kiépítését minden más tervnek elébe helyezik, meg kell még említenem azt is, hogy a stratégiai szempontok is a mi vasutunk kiépítését javallják; mert csak természetesen, hogy amikor mozgósítás esetében az idő oly nagy szerepet játszik, hogy nemcsak napok de néha órák is döntő momentumot képezhetnek, hogy akkor a lehető legnagyobb gyorsasággal eszközölendő csapatszállítások nem a hosszabb, hanem a legrövidebb vonalakat keresik.

Mindezek alapján abban az erős meggyőződésben, hogy amikor tiszteletteljes előterjesztéssel elsősorú országos érdekeket szolgáló, saját vármegyéim érdekeinek is a legjobb szolgálatot teszem, azon tiszteletteljes javaslattal járulok a tek. Törvényhatósági Bizottság elé, hogy a többször említett s általam rövidség okáért tolnamegyei vasutnak nevezett boszniai összeköttetés mielőbbi létesítése iránt a m. kir. kormányhoz feliratot intézni méltóztassék.

Bezerédj Pál ünneplése.

Az *önzetlenségnek*, a puritánságnak nemcsak Magyarországon, de talán az egész világon legtrikább példányképet ünnepli Tolnavármegye. Jövő év március havában lesz 30 éve, hogy Bezerédj Pál, az akkori földmívelési, ipar, kereskedelmi minisztertől, báró Kemény Gábertől származó leirat szerint, mint miniszteri meghatalmazott átvette az országos selyemtenyészés ügyének vezetését s azóta teljesíti ezt a terhes megbízatást nemcsak a legbámulatosabb sikerrel, de a mai kor anyagiak után futkosó emberei által fel sem fogható, el sem képzelhető módon: teljesen díjtalanul, sőt a szent hazafias ügyre ezeket meg ezeket áldozva.

Nincs még egy Bezerédjje ennek az országnak, de a külföldnek se! Ő a kontinens *leggazdagabb* embere. Mert van-e annál nagyobb gazdagság, amikor valakinek nem kell pénz, vagyon, kitüntetés, legyen az Szent István kereszt, vagy francia becsületrend, aki azonban csak ugy duskálhat embertársai becsülésében, szeretetében, mint senki más...

Tolnavármegye alispánja az emlékezés mécsesét gyújtotta meg a mai vármegyei közgyűlés elé terjesztett jelentésében. A szerény mécses később hatalmas reflektorra válik, vagy hogy jobban fejezzem ki magamat, nem annyira a világitás nagy, de maguk a felsorolt fényes eredmények világítanak.

1870-ben 891 forint 64 fillér volt az összes gubó beváltási ár, a folyó évben pedig 3,617.470 korona! De nem ez a lényeges, hanem az, hogy **4.525.000** frank értékű selyemfonalat és **362.000** frank értékű nyers gubót szállítottunk ki *külföldre*. S az lesz csak az igazi nemzetgazdasági haszon, ha annyira jutunk, hogy ezt a rengeteg anyagot idehaza dolgozhatjuk fel.

És még csak egyet: selyemtenyészésünknek a mult év végével épületekben, gépekben, szerelvények és üzemi anyagokban **7,975.540** korona vagyona volt.

Ime 30 év önzetlen munkájának eredménye!

Csodálkozhatik-e még ezek után valaki, ha megélenkül, megelevenedik a hivatalos toll is s alispánunk ritka melegséggel, a tisztelet, a rajongás bizonyos elragadtatásával tekint ez igazán nagy emberünkre?

Nem hisszük, hogy akadna Tolnavármegyében, sőt az egész országban is egyetlen egy ember, aki a legnagyobb készséggel ne járulna hozzá az alábbi indítványhoz:

»Tekintetes Törvényhatósági Bizottság! Ez a minden képzeletet felülmúló rohamos fejlődés, a magyar selyemtenyészésnek a legnagyobb optimisták által sem remélhetett mai virágzó állapota, — a 40 év előtti miniszteri rendeletnek utolsó betűig beváltott szavaival élve — minden ízében és kizárólag egyedül az ügy iránti buzgalma által vezéreltetve és díjtalanul működő Bezerédj Pál hidjai birtokosnak köszönhető!

Hogy a 30 évvel ezelőtt megyei gyámolítás mellett sanyaló verszegény iparág ma az ország százezrei kezébe milliókra és milliókra menő keresetet juttat; hogy az egykori szerény megyei orvosi lak helyett, melynek mindössze talán 9 szobája sem volt, ma 9 hatalmas gombolyítógyár fogadja magába feldolgozás végett az ország 31 vármegyéjének nyers termelését; hogy a jövő évben Tolnán már az első sodrógyár is megkezdí üzemet, ami a gyáripari feldolgozás terén ismét egy magasabb fokozatot jelent; hogy a külföldre kerülő magyar selyem elsőrendű minősége és selyemtenyészésünk üzleti realitása a magyar névnek az egész művelt világon olyan hírnevet szerzett, hogy a magyar selyemtenyészés vezetésének és berendezésének tanulmányozása és utánozhatása céljából Szekszárdon már a legkülönbözőbb kulturálmok küldöttei megfordultak; hogy végül a különböző országokban rendezett világiállításokon a magyar selyemtenyészés a leghatalmasabb versenytársak közepette is első helyet tudott magának biztosítani: mindez egy ember önfeláldozó honszeretetének, páratlanul álló önzetlenségének, emberszerető nemes szívének és törhetetlen energiájának gyümölcse! S ezeknek az eredményeknek láttára valóban nem tudja az ember, vajjon azt a bámulatos akaraterőt csodálja-e inkább, mely a haza javára 30 év alatt erkölcsi és anyagi értékekben semmiből ennyit teremtett; vagy azt a puritán jellemet, mely a haza oltárán pazar önzetlenséggel áldozatul hozott emberélet fényes példájában, mint a régi magyar uri erénynek, a »nobile officium«-nak

e haszonleső korba tévedt kései fellángolása szemünkbe ragyog!

Azt azonban, ismerve a varmegye közszellemét, kétségtelennek tartom, hogy ez a varmegye, amelynek Bezerédj Pál bizottsági tagjai sorába is tartozik, amelyiknek tehát mind a sikerek különös büszkeségét is képezik s amelyiknek közvetlen szemeláttára tellettek el e munkában töltött 30 esztendőnek életerőket sorvasztó napjai, tisztos hagyományaihoz képest osztatlan lelkesedéssel fogja megragadni az alkalmat, hogy Bezerédj Pál Oméltóságát hazafias és közhasznú működésének 30 ik éve alkalmából üdvözölje és iránta érzett igaz nagyrabecsülését és hazafias elismerését megfelelő módon kifejezésre juttassa.

Ebben a meggyőződésben, tisztelettel indítványozom, mondja ki a törvényhatósági bizottság, hogy Bezerédj Pálnak, a magyar selemenyítés felvirágoztatása körül szerzett halhatatlan érdemeit halás elismerése kapcsán jegyzőkönyvbe iktatja; hogy őt hazafias és közhasznú; sikerekben gazdag, önzetlen tevékenysége 30-ik esztendejének betöltése alkalmából üdvözli, az üdvözölő iratot neki küldött-ség utján adja át; hogy végül arcképét a vár-gye gyülesterme számára megfesteti!

Borzák Endre.

Hetek óta küzdött a szenvedésektől megváltó halállal. A minduntalan szállódosó Hiób-hírekre több középületre már nyolc nappal ezelőtt kitűzték érte a gyászlobogót. Azóta lassu halálkísértés volt az élete. Most már mindennek vége. Borzák Endre, a szekszárdi reformátusok szónoklatairól híres predikátora, a nagytehetségű, szép sikereket felmutatható egyházi és hírlap-író, élete 65-ik évében, csendesen elszenderült. A »régi Szekszárdnak«, a hajdani, sokkal őszintébb, nyiltabb, barátságosabb, vigább, derűsebb társaságnak tipikus alakja veszett el benne.

Harmincöt évvel ezelőtt hozta ide hívei lelkesedése. Igazán, úgy hozták tenyérén, örömpesze, kitűnő szónoki hírnevéért egész messze Gyöngyösön elmentek érte. Szerették ott is, de a fiatal »tiszteltes ur« rövid idő alatt korlátlan ur lett is a szívek felett, ismerték, kedvelték, nemcsak Szekszárdon, Tolnavarmegyében, de az ország sok más, messze vidékén is. Mert Borzák Endréhez kegyesek voltak az Istenek. A zene, a dal muzsája csókoltá homlokán, ezenkívül a költészet Istenasszonya kegyeivel is dicsekedhetett. Már mint fiatal teológus feltűnt tüneményes hangjával. Fényesebbnél-fényesebb ajánlatokat kapott, hogy hagyja ott pályáját, képezze magát az opera énekesi szakra. Hajós Zsigával, a későbbi híres énekes-szel be is járogatott a konzervatóriumba, azonban a szülei iránt való szeretet erősebb volt, legyőzte benne a dicsőség, hírnév iránt való vágyat. Edes atyja, a derek, talpig becsül-letes, puritán gondolkodású monori tanító, ki-tagadással fenyegette fiát, ha a színészi pályára lép. Istenem, ha olyan megható nem volna, mosolyogni kellene rajta, amikor egy szegény kálvinista rektor, ki 8—10 tagu családjára a tisztos nevelésen kívül nem igen hagyhatott és nem is igen hagyott egyebet, fenyegetőzik a — kitagadással! És viszont Borzák Endre jósa-gos szívére mutat, hogy inkább atyja szavára hallgatott, mint a fényes jövő csalogató tündé-renek csábító ígéreire...

Pedig... ma nem Szekszárd, nem egy kis vidék, de egy ország állott volna a ravatal-nál. Nem nagytisztség, megmondhatója mindenki, aki az ő aranycsengésű, szívekbe reszkető mes-sés hangját valaha hallotta. Beh sokszor emle-gette ő maga is az ő Hajós Zsiga barátját az operaháznál élvezett 18 ezer forintos fizetésé-vel, míg ő a szűkös paróchián nyomorogva, baráti, vagy legfeljebb a mi kis városi közön-ségünkre pazarolta el hangjának csengő ércét. A mai nemzedék már nem igen ismeri a régi Borzákot. Nemcsak gyönyörű hangja volt neki, de oly mesterien nem tudtak énekelni egész Magyarországon, de állithatom messze külföldön se. A legmélyebb basszustól — a leg-magasabb c-ig birta hosszan, latszólag léleg-zetvétel nélkül. Művésze volt az éneklésnek, nem kapkodott ő a levegő után, lágyan folyt ajkáról a dalos szó, mint az olvadt aranyérce s aki egyszer hallotta gyönyörű nótáit, úgy amint ő tudta előadni, például a »Faluvégén kurtakorcsmá« szóló részletét, azelőtt örökre fe-lejthetetlen Borzák Endre alakja s egy cseppet sem csodálkozik a szekszárdi dalárda országos híren és diadalain, amelyeknek kivívásában a

Sénerek, Jeszenszky Ákos stb. mellett Borzák-nak is olyan oroszlánrész jutott.

Igen, dalai révén becézett kedvence lett ő az itteni közönségnek s amit még inkább foko-zott kitűnő szónoki mivolta s írói rátermettsége. Jobb, tartalmasabb egyházi szónok alig egy-kettő van Magyarországon, mint volt ő fiatalabb éveiben. Gyönyörű organuma, választékos, mű-vészi előadása, az a finom árnyalás, hang-sulyozás, amellyel szavai hatását fokozni tudta, igazán meglepő, bámulatos. Régebbi egyházi beszédei kinyomatva is kedveltek lelkész társai előtt, az ő előadása meleg közvetlenségével el-mondva azonban sokszor elragadó. De eleven, fürge észjárása talán leginkább írásaiban s hu-moros toasztjaiban nyilvánult meg. Sok ember bosszankodott, de még több mulatott az ő szel-lemi bombotjain. Évtizedeken át írta a »Tolna-megyei Közlöny« Tövisseit, *Palást* név alatt s munkatársa volt több egyházi lapnak, az »Egyet-értés«-nek, »Üstökös«-nek, de különösen a »Bo-lond Istók«-nak, itt jelent meg vig verseinek jelentős zöme, a Szász Károlyt figurázó szóda-frócsok, kinrimek, szójátékok, amelyeknek hatása alól utóbbi írásaiban sem tudott sza-badulni...

Később azonban elfogyott a nóta... A könnyet fakasztó, de szívet vidító dalokra már csak a legszűkebb társaságokban »szánta el« magát s az élet sok nehéz bajai között egyre kesernyesebbek, szatirikusabbak lettek, vagyis igazi tövisek a Tövisiek. Sokszor szurtak, csip-tek, sőt véreztek, sebeztek, pedig talán az ő igazán jó, alapjában nemes lelkétől a legtávo-labb állott még csak a szándék is, hogy vala-kit megbántson. Rabja volt ötleteinek. Egy jó vice kedvéért kifigurázta még önmagát is. Ké-sőbb a humor édes gyökérpora lekoppott a be-tűkről, kezesnyés, fanyar szarkasztikus lett az írása, de erről ő tehetett a legkevesebbet, ki részese volt az élet sok örömeinek, de sok ne-héz gondjainak is.

Igazán van Szabó Károlynak, ki temetési remek egyházi beszédjében azt hangsúlyozta, hogy a most elköltözött *lelképásztor* nem öreg-ségének utolsó éveiről, törődött, fáradt, lankadó koráról fogják megemlegetni, de abból az idő-ből, amikor még erejének teljességében tündö-költ, amikor itt járt-kelt közöttünk s hozzá-fogható jeles egyházi szónokot keresve sem lehetett találni...

— En is az örökre a vidám, jókedvű, a szí-porkázó, nótás kedvű Borzák Endrére gon-dolok.

Itt látom bohém jókedvével, mosolygó, derűs arcával, az élet furcsaságaira, humorára vadászó, örökre lövészsre kész szellemi nyilával s ő róla, ki egész életében tréfált és humorizált, sokszor tán verző szívével is mások mulattata-sán törte fejét — el sem tudom képzelni, hogy komolyan vegye ezt a kis időleges elmulást — az élet és feltámadás közt kitöltő hosszabb pauszát — a koporsót, a halált...

Ő nem, de mi igen!
Hallom szeretteinek bánatos zokogását... Látom ezer meg ezer ember szemében az őszinte, igaz részvet felcsillanó könnyét. Belőlem is ki-tör a keserűség. Borzák Endre tisztelt bará-tom, te jókedvű, mindannyiunkat kifigurázó humorista, kész rólad megingathatlan kritikám: a ki bennünket szípkázó élceiddel felüdítettél, felvidamítottál, *most már* te vagy a világ leg-rosszabb humoristája: — látod nem nevetünk, de — sírunk...

Borzák Endre Monoron 1844. április hó 22-én született. Középközlőit Kecskeméten, a teológiát Budapesten végezte. 1872-ben lelkész lett Gyöngyösön, honnan 1873-ban Szekszárdra választott meg s azóta a legbensőségesebb családi életben élt itt nejevel: Boda Saroltával. Legboldogabb házasságukból három leány gyer-mekük született, akik közül kettő férjnél van. A fentebb már említett irodalmi munkásságán kívül munkái a következők: *Gyász- és sirbe-szédék*, két kötet (1877—1885), az első kötet 1879-ben második kiadást ért. *Papszentelési be-széd* (Budapest 1879). *Vig versek*, két füzet (1880—1885). *Ujabb gyász- és sirbeszédék* (Budapest 1886.) Töviskoszoru.

Borzák Endre, amugy is inkább vékony, törékeny testével már évek óta betegeskedett. Végre is megölte asztmatikus baja. Halála hí-rére gyászlobogót tűztek a városházára, számos középületre, az összes iskolákra, ahol csak hit-oktató volt.

Temetésének rendezését és költségét az egyházközség presbyteriuma vállalta el s a gyá-

szóló családdal együtt a következő gyászjelen-tést adta ki:

»Nékem mind életemben, mind halálomban
Nyereségem a Krisztus!«
(Fil. lev. I. 21.)

Atulirottak, valamint a szekszárdi ref. Egyház Egyháztanácsa és az egész Egyház-község a legmélyebb fájdalom hangján tudatják, hogy a feledhetetlen és szerető férj, a páratlan jószívű édesapa és nagyapa, a hű testvér a legjobb rokon és az önfeláldozó igaz barát: nagytiszteletű *Borzák Endre*, a szekszárdi ref. anyaszentegyház 40 éven át volt hűséges lelki-pásztorja, folyó évi október hó 10-én déli 12 órakor, életének 65-ik, boldog házasságának 37-ik évében, hosszas szenvedés után az ő Urához elköltözött. Az elhunytak drága por-részei folyó hó 12-én délután 1/23 óraker fog-nak a ref. templomban tartandó gyászszertartás után a régi ref. temetőben, a boldog feltámadás reményében, örök nyugalomra helyeztetni. Szek-szárd, 1909. október hó 10-én. Özv. Borzák Endrének sz. Boda Sarolta, felesége. Etelka, Terike és férje Miklóssy János, Boriska és férje Hörömpő Ferenc, gyermekei. Miklóssy Janika, Ilma és Bandika, Hörömpő Boriska, unokái. Özv. Kerek Jánosné sz. Borzák Terézia, Sárközy Károlyné sz. Borzák Zsuzsanna, Szabó Pálné sz. Borzák Krisztina, Özv. Gál Józsefné sz. Borzák Mária, Özv. Körtvélyessy Lászlóné sz. Borzák Eszter, Borzák Sándor, Borzák Benő, testvérei és gyermekeik, végül a nagyszámú rokonok és barátok.

»Bizonyágom nékem az Isten, mily nagyon szerette-lek titeket mindnyájan a Krisztus Jézusnak szerelméb n. És ezt is kérem, hogy a ti szerelmeitek még jobban, jobban bővelkedjék az ismeretben és minden értelemben.«
(Fil. lev. I. 8—9)

Maga a temetés Szekszárd város közön-ségének impozáns jelenlétével ment végbe. A templom zsufolásig megtelt s százakra ment az oda be nem fért közönség száma. A széles, kiterjedt rokonságon kívül paptársai közül ott voltak: *Dömök* Péter őcsényi lelkész, kiérdemült esperes, *Szabó* Károly képviselő, alsónyéki, *Szakács* Imre mórógyi, *Arany* Antal medinai, *Körtvélyessy* Zoltán bátai, *Hörömpő* Ferenc némedi lelkész, az utóbbi az elhunyt egyik veje, továbbá *Sós* László helybeli, *Göde* Lajos, *Csötönyi* János budapesti segédlelkészek. Meg-jelent a temetésen gróf *Apponyi* Géza v. b. t. t., főispán, a varmegye, kir. törvényesek számos tisztviselője, dr. *Szentkirályi* Mihály polgár-mesterrel az élén az egész városi tanács, az igazgatók vezetésével a főgimnázium, polgári fiu- és leányiskola csaknem minden tanára, tanítónője. A rom. kath. lelkészi kar részéről: dr. *Fent* Ferenc szentszéki ülnök, az izraelita egyház részéről dr. *Rubinstein* Mátyás stb raj-tuk kívül számos egyelet, így többek között az ipartestület, ref. olvasókör s a helyi és vidéki intelligenciának és polgárságának megszámlál-hatatlan sokasága. A gyászravatal a templom-ban volt felállítva. A szebbnél-sebb koszoruk-al megrakott koporsót a presbyterium tagjai állották körül, karjukon gyászszalaggal. A gyász-szertartás közénkel kezdődött. A »Te benned bizunk« eleitől fogva kezdetű ének 2 versének elneklése után *Sós* László helybeli segédle-kész megható imát mondott. Utána a reformá-tus dalárda elénekelte a »Búsán omlanak köny-nyeink« című gyászdalt s *Szabó* Károly alsó-nyéki lelkész, országgyűlési képviselő a János szerint való evangélium 17. részének 4—5—6. verse nyomán magasan szárnyaló egyházi be-szédet mondott. Vázolta a lelkésziallás szép, de sok és nagy megpróbáltatással járó nehéz fel-adatát, ecsetelte a visszamaradó lelkészözve-gyek, gyermekek keserű sorsát s szemet nem hagyva szárazon a maga, paptársai, az egyház s az egyházmegye nevében is elbucszott a halottól, kinek jóemlékezete sokáig élni fog a hívek szívében. Ezután az uri dalárda eléne-kezte a »Mért oly borús?« kezdetű gyász éne-ket s Göde Lajos volt szekszárdi segédlelkész mély meghatottsággal gyönyörű imát mondott, megemlékezvén benne az elhunytól, ki neki mondhatni második atyja volt. Végül a hívek elénekeltek az: »Uram bocsásd el szolgádat békével« kezdetű éneket s megindult a sok százra tehető menet gyalog és hosszú kocsi-sorral a harangok zúgása közt a temető felé, hol *Csötönyi* János, szekszárdi származású, budapesti segédlelkész mondott meghatottságtól remegő hangon, mélyen járó gondolatokkal telt gyönyörű imát, majd a református dalárda éneke után, a jeles szónok, dr. *Rubinstein* Mátyás szekszárdi rabbi bucsuzott szép beszédben az elköltözött pályatárstól.

Beszédét már csak annál az érdekességnél fogva is, hogy az emelkedett szavak más vallású lelkész ajakáról szállottak el, itt közöljük:

Gyászoló Gyülekezet!

Két fáról szól az irás, melyet Isten keze alkotott. Az egyik az életfája, a másik a tudás, a megismerés fája. A bibliai példabeszédek bölcs szerzőjének képzeletében a két fa eggyé vált, egybeolvadt. „A bölcsesség — ugymond — a tudás, a megismerés, az élet fája azok számára, kik hozzá ragaszkodnak.“ Ebből az életfából, a tudásnak, az Ur megismerésének alapkönyvéből táplálkozott Izrael szelleme s ebből az életfából táplálkozott mint alapforrásból az a nagyraecsuült egyház is, melynek Istenben elhunyt nemes, jó pályatársam buzgó, lelkes, ékeszavú lelképásztora volt.

Szellemben, lélekben egyik vagyunk, bensőnk temploma egy, azonagy oltár emelkedik abban: a személymegkülönböztetést nem ismerő szeretetet, az erény, a tiszta, nemes erkölcs oltára, bárha külsőleg templomaink különböznek egymástól.

Ez a szellem, ez a lélek indított arra, hogy mint egy más felekezet lelkésze, a gyászoló család megtisztelő kívánságára, e bus, engem mély szomorúsággal eltöltő koporsó elé lépjek, hogy az áldott jó pályatárstól, ki idejövetelem idején közvetlenül, meleg szívével mindjárt barátságába fogadott, néhány szóval búcsút vegyek . . .

Tanubizonyoságot tehetek a koporsónál, hogy annak ritka szép szellemi képességekkel ékeskedett lakója, kinek ékesen szárnyalóan, lendülettel teljesen folyt a szó ajakáról meg tollából, mivel több éven át együtt végeztem a középiskolai ifjuság vallásérkölesi oktatásának nem könnyű feladatát, tanubizonyoságot tehetek a koporsónál, hogy nagytiszteletű Borzsák Endre, néhai tisztelettel környezett barátom, hűséggel, odaadással, magamegtagadással teljesítette tisztét. Bus, borus, ködös téli időben is, mikor főtő párák nehezedtek amugy is nehéz lélekzésű mellére, csak megtette ő a lakásától az iskolához vezető hosszú, fárasztó utat. Oh, én láttam, dicsőült pályatársam s barátom, mily nehezedre esett róni a lépcsőket ott az intézet épületében, mintha ólomsúly nehezedett volna rád, oly nehezen vitted, vonszoltad fáradt, beteg testedet lépcsőről lépcsőre, de mégis megtetted, mert szólított a kötelesség, a nemes hivatás.

S láttalak én utóljára, midőn a felszentelendő új orgona ujjongó örömhajjai között beléptél szentegyházadba, ahol negyven éven át buzgó, meleg szívével, hív, rátermett lélekkel szolgált az Urat, szolgáltad hivednek lelki javát s üdvét . . . a halál árnya már akkor ott játszódott arcod körül . . . Körülöttem öröm, derű sugárzott, ujjongás hangzott, de lelkedben, sebzett, gyötört, kínzott lelkedben a bánat dult, viharzott; a lesújtó, lemondó tudat, a reménytelenség keserű tudata, hogy talán utóljára léptél negyven évi működésed színhelyére, kegyetlenül végigszántott a lelkeden — s te mégis odaálltál hived, tisztelőid serege elé s felzendült beszédes ajkadról, mint annak előtte, mint egykor régen, a szárnyaló, a zengzetes, az ékes, szívet megélmét megkapó ige . . .

Hattyudalod volt . . .

Isten veled hűséges, jó lelképásztor, Isten veled, jó pályatársam, nemes barátom! Az Ur világossága fényeskedjék néked a mennyekben! Amen.

A szekszárdi dalárda régi hirnevéhez méltó, remek gyászéneke után a református egyháztanács nevében Szendrei László máv. ellenőr, az egyháztanács tagja búcsúztatta el a hitközség szeretett lelkészét megható szavakkal, mire a ref. dalárda éneke mellett lebecsátották a sirba a koporsót.

Ami porból lett, visszaadott a földnek, az elhunyt emlékét azonban kegyelettel fogja őrizni barátainak, tisztelőinek és hivednek serege.

Jegyzők gyűlése.

A Tolnavármegyei Községi és Körjegyzők Egylete folyó hó 14-én tartotta Szekszárdon, a megyeháza gyűléstermében, évi rendes közgyűlést. A közgyűlést Klimes Antal egyleti elnök nyitotta meg, üdvözölve a nagy számmal (45) megjelent tagokat.

Illés Gyula egyleti főjegyző felolvasta ezután a következő, gondal összeállított elnöki jelentést.

Tisztelt Közgyűlés!

Szomorú kötelességet teljesíték, midőn a tolnavármegyei jegyzőket legközelebről érdeklő esemény gyanánt fájo szívével jelentem, hogy egyleti életünk fáradhatatlan harcosa; egyletünknek közel 20 éven át volt lelkes ügyvezető elnöke; majd 1907. év óta örökös tiszteletbeli elnöke: *Kerbolt István nincs többé!* — *Kerbolt István meghalt!* Hogy ki volt Kerbolt István, azt egy nálam hivatottabb toll már megírta. Hogy mit vesztett egyletünk a minden jóért, a minden nemesért rajongással lelkesedő, egyleti életünknek pedig fáradhatatlan buzgósága, csüggedni nem tudó Apostola — *Kerbolt István* — halálával, azt hiszem ezen testületben magyaráznom felesleges. Hiszen nyitott könyv volt egész élete. Minden alkalommal, minden nap tapasztalhattuk, hogy minden gondolata, minden törekvése, szíve minden dobbanása a miénk volt. Mi érettünk, ami javunkért küzdött. Küzdött egy emberöltőn át. Szeretettel, szíve teljes melegével ölelte magához kartársait és már életében olyan elismerést, szeretetet és ragaszkodást vívott ki magának, amelynek fényét még a kérlelhetetlen halál sem homályosíthatja el. *Emléke örök időkre élni fog közöttünk.* — Felejthetetlen, szeretett volt Elnökünk, a költő szavával búcsuzom Tőled: *Óreg, hű barátunk Isten veled!* — *Csendes legyen nyugvó helyed!*

Tisztelettel jelentem továbbá, hogy a Pécsen történt elhalálozásról későn értesülve, csak a közelben lakó kartársakat értesíthettem a gyászos eseményről és így aránylag csekély számú kartárs adhatta meg temetésén a végtisztességet. Magam is a sir széléről alig visszatérve, — még betegen — nem jelenhettem meg a temetésen és így az egylet képviselőre Cholnoky Lajost, a tamási-i járás elnökét kértem fel. Koporsójára már a szakály—hőgyészi állomáson koszorút helyeztem, a családnak pedig őszinte részvétünket kifejeztem. — A sirnál Oravszky László kartársunk mondott megható búcsúbeszédet és ugyancsak ő emlékezett meg Kerbolt Istvánról és életéről a Közérdekben közzétett necrológgal, melyet jelen alkalommal is felolvastatni kérek és amelynek közzétételéért kartársunknak ezuttal is őszinte köszönetet mondok.

Indítványozom, hogy felejthetetlen elnökünk, Kerbolt István halála felett érzett őszinte, mély részvétünket jegyzőkönyvben örökítsük meg és ennek nagyobb kifejezést adandó, Oravszky László kartársunknak az elhunytól irt necrológiát, egész terjedelmében iktassuk ezen közgyűlésünk jegyzőkönyvébe és mindezekről jegyzőkönyvi kivonatban értesítsük a család minden tagját.

Sajnos, de evvel nem zárhatom le az elmúlt év gyászos eseményeit, mert megilletődött szívvel kell jelentenem, hogy: Mody László, vármegyénk volt főpénztárosa, egyletünk örökös tiszteletbeli tagja; Györe István Kisszéky község jegyzője, Stockinger János kocsolai jegyző, Zabján József gyulaji II. jegyző, ugy Angyalffy Imre nyugalmazott jegyző, a lefolyt évben meghaltak.

Indítványozom, hogy őszinte részvétünk jegyzőkönyvileg megörökíttessék.

Ezek után tisztelettel jelentem, hogy mult közgyűlésünk határozatainak mindenben eleget tettünk. Különösen örömmel kell jelentenem, hogy az Erzsébet királyné nevével viselő jegyzői országos segítő egylet alapszabályainak megállapításánál, az országos jegyzői egylet mult közgyűléseinek határozatában foglalt kívánságainkat figyelembe vette és csekély módosítással ennek megfelelően alkotta meg az alapszabályokat.

Örömmel jelentem továbbá, hogy az országos egylet tevékenységében határozott haladást tapasztalhatunk. Nemcsak kérvényezéssel iparkodik sorsunkon javítani, hanem már áttért az alkotás terére is. Megalapította az országos segítő egyesületet. Fáradozik — és hiszem, hogy a jegyzők lelkesedése lehetővé is teszi — egy, a jegyzők érdekeit szolgáló napilap létesítését. Tervbe vette a községek országos takarékpénztárának alapítását. Mind olyan dolgok ezek, melyek a helyzetüknek javítására folyó nagy küzdelemben igazaink kivívásához az erkölcsi és anyagi erőt fogják szolgáltatni.

Mégis szomorú tapasztalatként kell megemlítenem, hogy a központ fáradozását nem minden egyesület támogatja olyan mérvben, mint azt méltán elvárni lehetne. Úgy értesültem, vannak egyesületek, ahonnan a napilapra részvényt senki sem jegyzett, de van olyan egyesü-

let is, mely árvaházunk javára eddig egy fillért sem áldozott.

Tudom azt, hogy a lelkesedést nem lehet senkire rá erőszakolni, mégis nem tudom összetett kézzel nézni, hogy legszentebb ügyünk, az árvaház ügye, a részvétlenség miatt mint húzódik a végtelenségbe. Az elrendelt országos gyűjtés, sajnos nagyon gyér eredménye vezet a gondolatra: keressünk segítő társakat, akik az ügy nagy horderejét nemcsak felfogni, de azért lelkesedni is tudnak. És ki volna e téren alkalmasabb, mint a gyermekei jövőjén féltő gondaldal örökös anyja.

Indítványozom, irjon fel a közgyűlés az országos központi együlethez, hogy az árvaházunk alapjára való gyűjtésbe vonja be az anyákat; vonja be a jegyzők családját.

Büszke önérettel mondhatom, egyesületünk a közjóra irányuló tevékenységben mindig megállotta a helyét — hogy csak egyet említsék, az arvánálapja javára történt gyűjtésnél 10.000 koronás alapítványunkkal egyedül állunk — és örömmel jelenthetem, hogy egyesületünk az országos központnál igen szép nevet vívott ki magának. De azt is tapasztaltam, hogyha a központi tevékenységét irányítani, őket a munkára, az alkotásra szorítani akarjuk, tömeges megjelenésünkkel kell álláspontunknak súlyt szerezni. Miért is tisztelettel kérem az egylet tagjait, hogy az országos egylet gyűlésein tömeges számban megjelenjen és ezáltal testületünk tekintélyét emelni sziveskedjenek.

Jelentem, hogy mult közgyűlésünknek a nyugdíjválasztmányi tagok utiköltségeinek megtérítéséről szóló határozata tárgytalanná vált, mert a kérdés a nyugdíjszabályrendeletben nyert kielégítő megoldást.

De szíves elnézést kell kérnem a közgyűléstől, hogy a mult közgyűlés határozata értelmében Baranya vármegye jegyzői egyletének a jegyzők erkölcsi és anyagi helyzetének javítása ügyében tett indítványa tárgyalására rendkívüli közgyűlést össze nem hívtam. Szolgáljon menteségemül, hogy Baranyavármegye indítványa télviz idején érkezett én hozzám, amikor is tekintettel a rossz utakra, de a jegyzők széles elfoglaltságára is — magának az egyik indítványozónak kérelmére — halasztottam el és vettem a mai közgyűlés tárgysorozatába Baranyamegye indítványát.

Áttérve ezek után a lefolyt év eseményeire, engedje meg a tisztelt Közgyűlés, hogy első sorban hátalatt szívvel emlékezzen meg az őszint megtiszteltetéséről, melyben engem Tolnavármegye jegyzői kara részesített, midőn szeretetének megbecsülésének kifejezést adandó, közel 70 jegyzőegyleti tag jelent meg az arany érdemkereszttel történt kitüntetésem alkalmából rendezett ünnepségen. Jól esett szívemnek a megtiszteltetés, de sokkal fokozottabb mértékben hatott rám azon őszinte szívből fakadó részvét, mely az ünnepség után rövid időre bekövetkezett súlyos betegségem alkalmával oly sok oldalról és oly igen szeretettel nyilvánult meg.

Ezen megtiszteltetés, ezen őszinte részvét adta meg a kitüntetésnek igaz becset, igaz értékét, mert igaz szívből fakadott. De nem foglalthatom le a magam számára a szeretet ezon igazán hatalmas megnyilvánulását és ez adja meg nekem a jogot személyes ügyemet az elnöki jelentésbe befoglalni. En, tisztelt közgyűlés, ebben többet látok, látom azt, hogy egyleti életünk alapeszméje, az összetartozandóság érzete kezd fejlődni. Már szeretni, már megbecsülni tudjuk egymást, sőt már egymás baját, bánatát megérteni, ebben résztvenni is tudunk, sőt akarunk is. Egy szebb jövő zálogát látom ebben, midőn egymást szeretve, egymást megértve, egyesült erővel szolgáljuk a közügyeket és küzdünk igazainkért.

Midőn a magam nevében hálás szívvel köszönöm meg egyenkint és összesen az őszinte részvét, igaz szeretet valóban hatalmas megnyilvánulását, kérve kérek benneteket, terjesztétek ki ezt az egész testületre. Szeressük, becsüljük meg egymást, kéz a kézben, karöltve, igaz szeretettel ápoljuk a testületi szellemet! Nehéz időket élünk, nagy szükségünk van erre, mert csak összetartással érhetünk el sikereket.

Tisztelettel jelentem továbbá, hogy a nyugdíjszabályrendelettel, melynek legfőbb módosítását az évi hozzájárulásoknak 5⁰/₀-ról 3¹/₂⁰/₀-ra való leszállítása képezte, a belügyminiszterium nem hagyta jóvá, sőt leiratban a jegyzők hozzájárulását 5⁰/₀-ról 5¹/₂⁰/₀-ra emelni kívánta. Örömmel jelentem, hogy Tolnavármegye mindig nemesen gondolkodó törvényhatósági bizottsága eredeti álláspontját — az évi hozzájárulásokat 5 százalékról 3¹/₂ százalékra leszállítani — meg-

okoltan fenntartotta és bizton hisszük, hogy a Belügyminiszter Úr, az indokolást elfogadva, az újból fölterjesztett szabályrendeletet, mely több kisebb jelentőségű módosításon kívül a jegyzői nyugdíj mérveit, nem mint eddig volt, a fizetés 5 évenként emelkedő $\frac{1}{8}$ -ad részben, hanem 10 évi szolgálat után 40 százalékban, ezenfelül pedig minden további évben $\frac{2}{10}$ -ed százalékban, 35 évi szolgálat után pedig teljes nyugdíjjal állapítja meg, jóváhagyni fogja.

Örömmel jelentem továbbá, hogy rég óhajtott kívánságunk, a féláru vasuti jegy kedvezménye, ha nem is teljes egészében, végre beteljesedett. Jelentem, hogy a központi egylet felhívása következtében egyletünk képviselőiben Oravszky László kartársunkkal együtt részt vettem azon tisztelő küldöttségben, mely Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszter úrnak a kedvezmény megadását megköszönte. És itt igazán lelkesedéssel kell megemlékezni az országos egylet elnöke, Uszkay Bálint tartalmas üdvözlő beszédéről, mely, midőn halás köszönetünket tolmácsolta a kedvezmény megadásáért, teljes önérettel utasította vissza az országos képviselőház gyűlésén, a községi jegyzőkön esett sérelmet. — Jelentem továbbá, hogy a midőn a napilapokban olvastam, hogy az arc képes igazolványok már kiadatnak, nem vártam meg, míg az velünk hivatalos uton is közölve lesz, hanem az államvasutak igazgatóságával tárgyalásokba bocsátkozva, tájékozást szereztem az igazolvány mikénti beszerzésére és erről minden jegyzőt külön is értesítettem. — És itt nem mulaszthatom el az alkalmat halás szavakkal megemlékezni Alispán Úr szivességéről, ki, bár akkor még hivatalos értesítést nem kapott, a kérvényeket láttamozni, felterjeszteni szives volt.

De már nem adhatok ily kedvező jelentést az új adókezeltési törvényről és annak tárgyalásáról. Szomorú jele az időnek, hogy az országos központi egylet által kidolgozott és felterjesztett emlékirat, bár azt minden országgyűlési képviselőnek is megküldöttük, figyelem sem lett méltatva. De ezenkívül a miniszterelnök ur az adótárgyalás alkalmával a képviselőház ülésén annyira lekicsinyelte a jegyzői kart, hogy a törvény világos rendelkezése ellenére, még csak előjárónak sem ismerte el, hanem csak a községi bíró segéd munkásának.

Nem kívánok az e célra kiküldött bizottság javaslatának elébe vágni, hiszen alkalmas lesz a közgyűlésnek ezen kérdéssel a mai tárgyalás során foglalkozni és csak, mint az idők szomorú jelet említem fel: *mit várhatunk a törvényhozástól, hol maga a kormány feje ügy gondolkodik felőlünk?*

Tisztelettel jelentem, hogy a pinchehelyi takarékpénztár, mint minden évben, úgy ez évben is 15 koronát juttatott az országos árvaház alapja javára. Az adományt az országos egylet pénztárnokához elküldöttem.

Jelentem továbbá, hogy az egylet választmánya folyó év július 19. napján Dunaföldváron és 1909. okt. 13-án pedig Szekszárdon tartott ülést.

Jelentem, hogy a választmány 1909. okt. 13-án tartott ülésén Pesthy Ferenc paksi II. jegyzőt, Miltényi Béla bedegi körjegyzőt, Till Lajos bonyhádi II. jegyzőt, Lukács László gyónki II. jegyzőt, Csukly Gyula regályi jegyzőt, Vastag Ferenc dunaföldvári segédjegyzőt, Bauer Károly faddi helyettes jegyzőt, Mérő László alsónyéki segédjegyzőt, Kopacsek Ervin dombóvári segédjegyzőt, Rosta Kálmán dunaszentgyörgyi aljegyzőt, Hafner István mágocsi jegyzőt és Tózsér Miklós tolnai jegyzőt az 1909. jan. 1-től kezdődő okokkal és kötelezettségekkel, az egyleti tagok sorába felvette; viszont Hesz Pál volt tamási főjegyzőt, Taffner Zúárd bátaszéki II. jegyzőt nyugdíjaztatásuk-, Stockinger János kocsolai jegyzőt, úgy Zabján József gyulaji jegyzőt elhalalozásuk-, Linka Károly faddi jegyzőt hivatalának elvesztése-, végre Koch József bonyhádi II. jegyzőt leköszönése folytán a tagok sorából törölte.

Az egyletnek ezek szerint ma 7 tiszteletbeli és 17 rendes tagja van.

Jelentem, hogy az egyleti pénztár állaga 1909. október 7. kelettel 593 K 41 f. bevétel, 207 K 15 f. kiadás, 386 K 26 f. készpénzmaradvány és 3 drb. arany 33 K értékben.

A milléniumi ösztöndíjalap vagyonának állaga pedig a szekszárdi takarékbank gyűmölcsözőleg elhelyezett tőke 2399 K 67 f., egyleti pénztár tartozása 1460 K, 1907. évi majáisi jövedelem 507 K 3 f., összesen 4366 K 70 f.

Az elnöki jelentéshez *Brogli József* szölt hozzá, ügyes beszédben tette szövé ezt a sérel-

met, amely a jegyzőket akkor érte, amikor a féláru vasuti jegykedvezménye családtagjaikra és munkatársaikra, a segédjegyzőkre nem terjesztették ki és a sértett önérettel jogosult felháborodásával emlékezett meg arról, hogy a magyar kormány feje az adótörvények tárgyalása alkalmával az országgyűlésen a közigazgatás végrehajtóit, ennek a nagy gépezetnek legalsó, de legfontosabb mozgó kerekeit, a községi jegyzőket, segéd munkásoknak minősítette. A jegyzői kar ifjú, de lelkes tevékenységű tagjának helyesléssel fogadott szavai után, az elnöki jelentést a közgyűlés tudomásul vette és az abban foglalt indítványokat elfogadta.

Ugyancsak elfogadta a közgyűlés az egyleti pénztár és millenáris alap 1907. és 1908. évi számadásait és Virányi Károly pénztárosnak a behajtások szorgalmazása körül kifejtett tevékenységéért köszönetet szavaz. Az 1910. évi költségvetést megállapította. Elnök bejelentette, hogy az »Uj politika« című lapnak, amely a jegyzők érdekeit lesz hivatva szolgálni, részvényeiből Tolnavármegye jegyzői kara 166 részvényt jegyzett, indítványozza, hogy az egylet, maga 4 darabot jegyezzen. Ezen indítványt elfogadott és kimondott az is, hogy felírnak az országos jegyzői egyletnek, hogy a megindítandó lap minden politikai párttól független legyen, a részvények a jegyzők vagy azok ügyei iránt melegen érdeklődők által jegyeztesenek, hogy így a lap függetlensége minden idegen befolyástól megőriztessék és kimondták *Virányi Károly* indítványára, hogy a központi javaslatba hozzák, hogy a lap nem szerencsés és sok félreértést okozó címét változtassa meg, végül Oravszky L. és Purth Adolf hozzászólása után, hogy az újabb részvényjegyzés előtt a lap programjáról és a részvénytársaság szervezetéről adjon a központi jegyzőegylet részletes tájékozást. Az orsz. jegyzői egylet alapszabálytervezetét azon módosítással fogadták el, hogy az országos jegyzőegylet 5 vármegyejegyzőegylete kívánságára országos jegyzőgyűlést tartozik összehívni, hol minden megyei jegyzőegyleti tag szavazati joggal bír; hogy az országos jegyzőegylet tagjai nem a megyei jegyzőegyletek, hanem azok tagjai, akik minden tíz tag után 1—1 megbízott utján gyakorolják jogait és végül, hogy olyan egyletek képviselői, akik az országos jegyzőegylet tagdíjjal hátrálékban vannak, szavazati joggal nem bírnak. A sérelmek orvoslására kiküldött bizottság (Purth, Virányi és Brogli) működéséről *Purth A.* szóval számolt be, *Brogli J.* pedig felolvasta a bizottság tanácskozásáról felvett jegyzőkönyvet. Hosszas, beható vita után, amelyben résztvettek Oravszky L., Purth A., Brogli J., Kommandinger K., Dicity P., Klimes A., kimondott, hogy felkéri az országos központi jegyzőegyletet, hogy a községi törvény revízióját sürgesse és annak keretében a szolgálati pragmatika, a nyugdíj és fegyelmi ügy rendeztessék, kimondták továbbá, hogy az országos központi figyelmét felhívják oly mozgalom megindítására, hogy az országházba a legközelebbi választás alkalmával minél több jegyző kerüljön be, akik a jegyzők jogos kívánságának ott szószóli legyenek, továbbá, hogy csak oly képviselőjelölt választása segítessék elő a községi jegyzők nem jelentéktelen támogatásával, aki becsületbeli kötelességének tartja a községi törvény revízióját az országgyűlésen követelni. A völgyeségi és tamási jegyzőegyletek által felhozott sérelmek felett a közgyűlés napirendre tért. A simontornyai jegyzőegylet indítványára Purth, Illés és Várkonyi I. hozzászólása után kimondták, hogy a belügyminiszterhez kérelmet terjesztenek fel, hogy az elhalt jegyző özvegye vagy örökösei által az utódnak csak a javadalmi jegyzőkönyvben felvett jövedelem megfelelő hányada fizetessék ki és ez a pályázati hirdetményben is feltüntetessék és amíg ezen felterjesztés a belügyminiszteriumnál elintéztet nyer, addig is a pályázati hirdetménynek kiírásánál ezen körülmény figyelembe vételére a járási főszolgabírákat felkéri.

A simontornyai és tamási jegyzői egyletek, valamint Pirkner F. indítványa felett a közgyűlés napirendre tért. Partl F. kérelme elutasított a besztercebányai gyufagyár ajánlata tárgyában Klimes, Grungl J., Oravszky, Kommandinger és Illés felszólalása után kimondta, hogy a hazai ipar támogatása és az árvaház jövedelmének gyarapítása céljából a gyár jegyzői gyufáját a jegyzők figyelmébe ajánlja, az országos jegyzői egylet utján azonban felhívja a gyárat, hogy képes gyufát is készíttessen, továbbá, hogy ne az elárúsiókon szedje be az 5 százalékot, amely miatt a gyártmány terjedése fennakadást

sz szenved, hanem azt a gyár maga viselje. A községi országos takarékpénztár tervezetét az országos központi jegyzőegyletnek elfogadásra ajánlja. Szepeffy Kálmánnak a feles címe megszüntetése tárgyában beadott indítványa felett igen élénk eszmecsere folyt le. Részvetttek a vitában Szepeffy K., Oravszky L., Dicity P., Brogli J., Várkonyi I., Matzon B., Niefergall N., Purth A. Kimondott, hogy az egylet elnöke a belügyminiszterhez felterjesztést tegyen, hogy intézkedjék, miszerint az összes hatóságok a közigazgatás egyszerűsítése tárgyában kiadott utasítást tudomásul vegyék és ahhoz alkalmazkodjanak. — Szepeffy Kálmánnak az országos vásárra irányított járlatokon a 40 napos vesztmentesség igazolása tárgyában beadott indítványára a közgyűlés kimondta, hogy felkéri az alispánt, hogy a földmívelésügyi miniszterhez előterjesztést tegyen, hogy e tárgyban rendeletet adjon ki. Tuboly K. határidő naplóját és a rendőrségi lexikont pártolásra ajánlja. Az országos jegyző egyleti ülésre képviselőkként Klimes A., Illés Gyula és Purth Adolf küldettek ki. Lagler Sándornak a segédjegyzők részére adandó lakbér vagy lakpénz, Czéh Ferencnek a jegyzők jóakaróinak köszönet szavazása és Takács Gyulának az egyleti alapszabályok módosítására és az idézésekről szabályrendelet alkotása tárgyában beadott indítványai elfogadtattak. A közgyűlést, mely nemcsak népességénél, de vitáinál fogva is igen érdekes volt, Niefergall Nándor elnök félegykor berekesztette.

A tolnamegyei orvosok gyűlése.

Az Országos Orvos-Szövetség tolnamegyei fiókjára évi rendes közgyűlést a „Ferenc köz-kórház“ bábaképzőjének tantermében, számszerint 17 fiókszövetségi tag jelenlétében, folyó hó 14-én tartotta meg.

Dr. Hangel elnök, szívélyesen üdvözlővén a megjelenteket, a mai ülésen a meg nem jelent Hevessi Gyula dr. dunaföldvári járásorvos, fiók szövetségi alelnök, ügybuzgó s kiváló elismerésre érdemes, ötven esztendő orvostudori működésének fiókunk részéről leendő méltó megünneplésére hívta fel a közgyűlés figyelmét. Meleg ragaszkodásának, nagyrabecslésének és igaz tiszteletének kifejezésére a tolnamegyei szövetség az összes tagok fényképével ellátott díszalbum átnyújtását, a jubiláns érdemeinek jegyzőkönyvbe iktatását határozza a közgyűlés s a következő szövegű táviratot küldi hozzá: „Az O. O. Sz. tolnamegyei fiókja mai közgyűlésének egyhangu határozatából kifolyólag kartársi melegséggel üdvözlő ötvenéves tudori évfordulója alkalmával érdemudus alelnökét s e ritka ünnephez sok szerencsét kíván.“

Fájó részvét hangján emlékezik meg ezután az elnök Piringer József dr. tamási járásorvos és Antal Alajos gyulaji körorvos elhunytáról, kiknek ravatalára fiókunk nevében, annak idején, koszorút helyeztetvén, emléküket jegyzőkönyvi megőrkítését indítványozza. Spitzer dr. pénztáros évi jelentése szerint a bevétel 1214 korona 13 fillér, kiadás 246 korona 13 fillér, pénztári maradvány tehát 968 korona és az időközi kamatok. A számadások megvizsgálására a közgyűlés két tagját küldi ki.

Lejárván a tisztikarnak 3 évre szóló megbízása az új tisztikar egyhangulag a régiekből a következőképp alakították meg: Hangel Ignác dr. elnök, Hevessi Gyula dr. és Dragits Imre dr. alelnökök, Spitzer Manó dr. pénztáros, Schützenberger Endre és Sztanó Sándor dr. jegyzők. Választmányi tagok: Tanárky Árpád dr., Herezgh Gyula dr., Somogyi Zsigmond dr., Láng Frigyes dr., Neumann Jónás dr., Boskovicz Mór dr., Kovács Bálint dr., Kertész Lipót dr., Kramolin Gyula dr. és Varga Pál dr.

A munkásbiztosító pénztár nyugdíjtervezetének Herczgh dr. pénztári főorvos előadása szerint sérelmesnek talált két pontjának megváltoztatása iránt Pécsvárady dr. indítványára, a központi szövetséghez felírni határoz a közgyűlés.

A pénztári orvosok s a munkásbiztosító pénztár közt levő szerződést a következők egy évre is változatlanul meghosszabbítja ugyan a közgyűlés, de 1911-ik évre Grünfeld dr. előterjesztésére a kiegyezés országos létesítésével a központi szövetséget óhajtván megbízni, ahhoz elvben ez értelemben felírni határoz.

Átir továbbá a helyi kerületi pénztárhoz, a pénztári tagok névsorának a pénztári orvosokhoz leendő negyedévi elküldése iránt. Boskovicz dr. indítványára a létesítendő orvosi internátus cél-

jaira 200 koronát szavaz meg a közgyűlés, melyet az internátus megalakulása idejéig gyümölcsözőleg takaréktárba helyez. Balta Márton halálát vesztett v. szigorló orvos segélyezésére 10 korona utalványoztatik.

Közgyűlés végezte után a megjelentek nagy része a Kaszinó fehértérben közeledően vett részt, melyen Kramolin dr. lendületes pohárköszöntőben Hevessi dr. érdemeit méltatta, melyért a távollevő nevében az elnök mondott köszönetet.

A jegyzők tisztelgése a főispánnál.

A jegyzői ülés berekesztése után az összes jegyzők tisztelgtek gróf Apponyi Géza főispánnál azon alkalomból, hogy Ofelsége főispánunkat a közügyek terén kifejtett tevékenységéért valóságos belső titkos tanácsossá nevezte ki. A jegyzők szónoka Klimes Antal, a jegyző-egylet elnöke volt, aki a következő kerekded, szép beszéddel üdvözölte a főispánt:

Nagyméltóságú főispán ur, Kegyelmes uram!

A közigazgatás nagyon szerény, de lelkes harcosai, a községek szellemi vezetői, a községi jegyzők mai közgyűlése alkalmával összegyűlve, őszinte szívünk teljes melegével üdvözöljük Nagyméltóságodat valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezetése alkalmából. Nem kívánjuk, de nem is tartozik ránk az érdemeket, melyek e magas kitüntetés alapjául szolgáltak, felsorolni, részletezni. Mi Nagyméltóságodnak csak egy erényére kívánunk rámutatni: jó szívére, mindenkit megbecsülő emberbaráti szeretetére és arra a közvetlenségre, mellyel a főispáni tisztet mindenkor kezelte és kezeli, akinnél mindenkor és mindenki társadalmi és rangkülönbség nélkül, gazdag és szegény, egyforma szíves fogadtatásban, egyforma szíves meghallgatásban részesül. Ezen közvetlenségnek köszönhetjük, hogy Nagyméltóságod fényes állása és a közigazgatásnak szerény közkatonaí, a községi jegyzők közötti nagy távolságot nem érezzük, avval a szeretettel, avval a közvetlenséggel azt, mintegy áthidalva találjuk, mert tudjuk, hogy minden alkalommal teljes bizalommal fordulhatunk Nagyméltóságodhoz s mindenkor szíves meghallgatásra találunk. Kegyelmes Uram! Szerény emberek vagyunk, nem hozhattunk sokat, de amink van, elhoztuk; elhoztuk szeretetünket és ha szabad így kifejeznem magamat: nagyra-becsülsük. Arra kérem, fogadjá szívesen üdvözlőnk, az Isten éltesse Nagyméltóságodat!

Főispánunk szép szavakkal köszönte meg az üdvözlést, amely, ugymond, igen jól esik neki, a közigazgatás nagy munkájában élénk és becsülnélő tevékenységet kifejtő jegyzőktől és arra kéri a megjelenteket, hogy mint főispánt, továbbra is támogassák teendőik buzgó teljesítésével, ha pedig a politikai viszonyok úgy alakulnának, hogy csak mint egyszerű állampolgár szolgálhatja a közügyet szűkebb hazájában, vármegyénkben, akkor is támogassák törekvéseiben, lelkesedéssel munkálkodván a haza és a király közös érdekeinek szolgálatán. A jelen voltak lelkesedéssel fogadták a népszerű főispán keresetlen egyszerűségű, de mély hazafias érzelmetől áthatott szavait és elbucsuztak azon reményben, hogy még soká főispánnak tisztelhetik Apponyi Géza grófot, akihez nem a szervilizmus, de a mélyeséges tisztelettel párosult szeretet fűzi a megye jegyzői karát.

Orfelinat Tolnán.

Olaszországban és Franciaországban a gyártelepeken már régebben orfelinatokat létesítenek, amelyekben azon munkabíró gyermekeket alkalmazták, kik az árvaházakból kerülnek ki.

A gyermekeket lakással és megfelelő élelmezéssel látják el. Bérök ugyanaz, mint a többi munkásoké és részben eltartásukra fordítatik, részben pedig számukra tőkésítetik.

A gyermekek felett a gyári munkaidőn kívül egy külön oktatóny gyakorolja a szükséges felügyeletet. Ezen kívül az állam fentartja magának a jogot, hogy az orfelinat egész kezelését ellenőrizze.

Ezzel két célt érnek el. Ugyanis: az iparnak állandó munkaerőt biztosítanak; az árva gyermekekbe pedig ugyszólván beleoltják a munkakedvet és munkaszeretetet, ami legnagyobb kincsét képezi az embernek.

A földmívelésügyi miniszterium selyemtenyészési felügyelősége ezen intézetek tanulmányozása végett folyó év tavaszán két hivatalnokát küldötte Olaszországba, a kikhez csatlakozott Desseffy Emma urnő, a gyermekvédő liga kitűnő tagja.

Ezen bizottság a lehető legjobb tapasztalatokat szerezte ez irányban Olaszországban, minek következtében Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter elhatározta, egyelőre kísérletképpen a tolnai selyemfonóban egy ilyen orfelinat szervezését 30 leány számára. A leányok felét a gyermekvédő liga ígérte rendelkezésre boesátani,

másik részét pedig az állami gyermekmenhelyek igazgatóságára.

A teljesen berendezett orfelinat ideiglenes vezetését Desseffy Emma urnő volt kegyes magára vállalni és az november első napjaiban megnyílik.

Örömmel halljuk, hogy az országos gyermekmenhelyek igazgatóságára hasonló intézetek felállítására végett két győri gyárral is érintkezésbe lépett.

HIREK.

— **Apponyi Géza gróf főispán kitüntetése.** Ó Felsége 1909. évi október hó 2-án kelt legfelső kéziratával Apponyi Géza grófnak, Tolna vármegye főispánjának, a közügyek terén szerzett érdemei elismeréséül, a valóságos belső titkos tanácsosi méltóságot, a díjak elengedésével adományozta. Őszinte, osztatlan örömet keltett ez a hír itt minálunk egész megyeszerte, mert el lehet mondani, hogy a magas kitüntetésben részesült új kegyelmes ur, három éves főispánsága alatt valósággal összeforrott vármegyéjével s ritka népszerűségre tett szert. Apponyi Géza gróf főispán ugyanis főispánságát nemcsak dísz-adó méltóságnak, de kötelességekkel járó bizalmi állásnak tekinti lefelé is, nem zárkózik el az emberektől, de inkább szível-lelekkel segít ügyes bajaikon. Nincs oly jótékony vagy bármily társadalmi egyesület, amelynek érdekében ne tenne, munkálna, így csak egészen természetes a kitüntetése felett való örömmel általános volta. A legmélyebb tisztelettel s a legőszintébb örömmel üdvözöljük mi is s kívánjuk, hogy vármegyénk, e város s általában az ő általa eddig is oly nagy szeretettel istápolott közügyek javára Isten őt ezen új, fényes méltóságában is, nagyon, de nagyon sokáig éltesse!

— **Kinevezések.** Dr. Balga István volt tolnavármegyei gyakornok, barsvármegyei kir. tanfelügyelőségi tollnok, ugyancsak Barsvármegyébe kir. segédtanfelügyelővé nevezetett ki.

Apponyi G. gróf főispán, a lemondás folytán megüresedett iktatói állásra Kliegl L., irattárnokká Zsigmond Ferencet, irnokká Ernhaft Nándor honvédaltisztet nevezte ki.

— **Áthelyezés.** Opris Péter főigazgató Probst Ferenc p. t. tisztet Dombóvárról a Pécs pályaudvari postahivatalhoz helyezte át.

— **Lemondás.** Pekánovics Dániel paksi igazgató főmérnök, a paksi állami polgári iskolánál viselt gondnoksági tagságáról más irányu elfoglaltsága miatt lemondott.

— **Alapszabály jóváhagyás.** A belügyminiszter a grábóczi rk. olvasóegylet alapszabályait jóváhagyta.

— **Lelkészválasztás.** A varsádi ág. ev. gyülekezet Hauzman Károly bonyhádi segédlelkész választotta meg egyhangulag lelkészévé.

— **Uj pénzügyigazgató.** A király Orel Géza pénzügyi tanácsost, ki egy időben Szekszárdon is lakott, a kir. tanácsosi cím adományozásával kinevezte nyitrai pénzügyigazgatóvá.

— **A kir. tanfelügyelő jelentése a közigazgatási bizottságnak.** Tolnavármegye közigazgatási bizottsága folyó hó 13-án tartotta redes havi ülését, melyen Tihanyi Domokos kir. tanácsos, tanfelügyelő jelentette, hogy 13 tanteremben 1 iskolát és 2 ovodát látogatott meg. Nevezetesen megvizsgálta a dombóvári 9 tanterovél bíró állami elemi iskolát és a dombóvári 2 tanterovél bíró 4 tantermes, állami kisdévodát. Azonkívül elnökölt a szemcsédi községi tanítóválasztáson és résztvett a sióvidéki ág. hitv. ev. tanítóegyesületnek Bikácson tartott tanítógyűlésén. A kir. tanfelügyelő ez alkalommal 136 ügy darabot adott elő.

— **Megválás a tisztviselői pályától.** Betnár Béla, a Tolnavármegyei Hírlap- és Bauernbund c. politikai lapok szerkesztő tulajdonosa lemondott a Bonyhádvédeli Gazdasági Bankban viselt titkár-főkönyvelői állásáról, a tisztviselői pályától megváltik és kizárólag a hírlapírással óhajtván foglalkozni, lapjai teljes vezetését veszi át.

— **Apponyi Albert gróf, mint bérmaapa.** Apponyi Albert gróf vb. t. t. vallás- és közoktatásügyi miniszter folyó hó 8-án nejevel együtt Hőgyészre érkezett, Apponyi Géza gróf v. b. t. t. főispánhoz, hogy részt vegyen Apponyi Gizella grófnőnek bérmaálási ünnepélyén, kit a másnap e célból odautazott Zichy Gyula gróf megyés püspök részesített a bérmaálás szentségében. A szűk családi körben lefolyt bérmaálás ünnepségén Apponyi Albert gróf, mint bérmaapa szerepelt, neje pedig bérmaanya volt. A grófi pár Apponyi Géza gróf és családja kíséretében va-

sárnap Lengyelre is átrándult. Apponyi Albert grófné ugyanis még nem látta a tudós főurnak Apponyi Sándor gróf, aranygyapjas, főkamrás mesternek híres lengyeli könyvtárát. Ezt szemlélték tehát meg, amikor természetesen Apponyi Sándornak voltak kedves vendégei. Apponyi Albert gróf a szakály hőgyészi állomásról hét-főn este utazott el Eberhardra.

— **A csendőrség köréből.** A király elrendelte, hogy Nádpataky Agoston m. kir. VI sz. csendőrkerületbeli főhadnagynak kiváló szolgálatai elismeréséül, a legfelső megelégedés kifejezése tudtul adassék.

— **Tolnavármegye őszi közgyűlése.** Tolnavármegye közönsége f. hó 16-án tartotta őszi közgyűlést Apponyi Géza gróf főispán elnöklésével. A bizottsági tagok szép számmal jelentek meg. — A karzatot Varga Ferenc tanár vezetésével a főgimnázium növendékei foglalták el. A közgyűlés megnyitása előtt Apponyi Géza gróf főispán bejelentette a közgyűlésnek, hogy a politikai viszonyok ziláltságára való tekintettel, főispáni méltóságát a kormány rendelkezésére boesátotta. Utána Simontsits Elemér alispán jelentkezett szólásra, vétene — ugymond — a közélet őszinteségének követelményei és a közvélemény ellen, ha visszhang nélkül hagyná a most elhangzott szavakat. A vármegye közönsége oly sok tisztelettel, nagyra-becsüléssel viseltetik a főispán személye iránt, hogy ez az általános közszereget teljesen lehetetlenné teszi e bejelentés egyszerű tudomásvételét. Anélkül tehát, hogy a köteles tartózkodás határait túllépve, nyomozná a lemondás mélyebb indító okait, kijelenti, hogy ha a főispán ur mégis csak elszólltatnák a vármegye éléről, a törvényhatóság legmélyebb sajnálata történetnek meg ez csak, mert azok az erkölcsi kvalitások, amelyekkel a főispán fényes méltóságát betöltte, a közélet díszére szolgáltak. Azt hiszi, a közvélemény tolmácsolója akkor is, amikor gróf Apponyi Géza főispánt valóságos belső titkos tanácsossá történt kinevezetése alkalmából a vármegye és a tisztikar nevében üdvözlő, kívánja, hogy a királyi kegy eme megnyilvánulását a haza, a trón javára még soká élvezhesse. A főispán a szívhez szóló üdvözlőt hálás köszönetét fejezte ki az alispánnak, ki magas nivón álló szónoklataival a vármegye közönségét elkényeztette, a gyűlést megnyitja. Ezután a tárgysorozatra tért át a közgyűlés. A vármegye háztartási szükségletére 2, a tisztviselői nyugdíjalapra a fél százalékos szokott pótdótot, névszerinti szavazással (105 és 53 igen) megszavazták. Az alispán időszaki jelentéséből kifolyólag a vasuti zavarok és a szekszárd—mohács—bródi vasut sürgős kiépítése ügyében a kormányhoz felírnak. Bezerédy Pál arcképét megfestetik, őt küldöttségileg üdvözlők, (Szűnni nem akaró lelkes eljenzés.) Perczel Mór szobrára 3000 koronát megszavaztak. Barta Lajosnak, a baja—bátaszéki vasut építés vezetőjének előzékenységeért a közgyűlés elismerését és köszönetét nyilvánította. Leopold Kornél indítványára a főispán elnöksége s az alispán alelnökségével bizottságot küldtek ki, amely a szekszárd—mohácsi vasut kiépítésének ügyét állandóan felszinen tartsa. A közigazgatási b. u. tagjává Fekete Agostont, a muzeum bizottság elnökévé Kramolin Gyula dr.-t megválasztották. A szekszárdi kövezetvám ügyét Döry Frigyes ezt ellenző felszólalásával szemben, az alispán meleg, pártoló szavai után — támogatják. A gyűlést tovább folytatják.

— **Tisztelgés főispánunknál.** A róm. kath. olvasókör küldöttsége f. hó 15-én délután tisztelgett főispánunknál, hogy gratuláljon v. b. titkos tanácsossá történt kinevezéséhez. A küldöttség szónoka Fent F. szentszéki ülnök volt, aki szép beszédben tolmácsolta az egylet örömet díszelnökének kitüntetése felett. Főispánunk meleg hangon mondott köszönetet az üdvözlésért.

— **Kugliverseny és társasvacsera.** A róm. kath. olvasókör f. hó 20-án kugliversenyt rendez, amely után társasvacsera lesz.

— **Vármegyénk a Perczel szoborra.** Amint már jeleztük, Simontsits Elemér alispán előterjesztést tett a vármegyei törvényhatóságnak, hogy a Perczel Mór szoborra 3 éven át 1000—1000 koronát vegyen fel a költségvetésbe, továbbá hatalmaza fel őt a megyebeli gyűjtésre s ezen kívül körlevél útján hívja fel adakozásra az összes törvényhatóságokat. Az alispán így okolja meg indítványát: „Meg kell még emlékeznem, tekintetes Törvényhatósági Bizottság, egy mozgalomról, mely ez év folyamán Bonyhádvármegyében indult meg, s mely tárgyánál fogva az egész magyar közelethez, de különösen Tolnavármegye közéletéhez, oly közel áll, hogy

annak sorsa iránt nemcsak közönnyel nem viseltethetünk, de a legmelegebben érdeklődni s a mozgalomnak mielőbbi sikerétőlünk telhetőleg előmozdítani egyenesen kötelességünk! Kötelességünk ez úgy hazafias kegyelet szempontjából, mellyel a magyar szabadságharc dicső emlékü heroszai iránt tartozunk, mint azon vármegyei hagyományaink szempontjából is, amelyeknek eleven ereje nemcsak elismerésben, de áldozatkészségben is megnyilatkozik mindannyiszor, valahányszor e vármegye olyan fiainak megbecsüléséről van szó, akiket e haza nagyjai közé iktatott a történelem. E mozgalomnak célja, hogy szabadságharcunk oroszlánszivű tábornokának, Percel Mórnak, szobrot állítson Bonyhádon! Megvagyok róla győződve, hogy e szent célra e vármegyének minden polgára sietve fogja leróni kegyelete adóját s az alkotmányos szabadság szeretetétől áthatott közvélemény mihamarabb meg fogja teremteni a szabadság egyik legbátrabb védelmezőjének méltó emlékét.

— **Szüret az állami szőlőtelepen.** A jobb remetei állami szőlőtelepen ma fejezték be a mintaszüretet, amely Babarczy József szől. és borászati felügyelő szakfelügyelete mellett folyt le.

— **Végeredménye a madocsi tüzkárosultak javára történt gyűjtésnek.** Alispánunk időszaki jelentésében beszámol a madocsi tüzkárosultak javára eszközölt gyűjtés eredményéről is. — Eszerint 14,792 korona 11 fillér folyt be, amelyből 192 tüzkárosultat segélyeztek. A gyűjtés körül buzgólkodó Rasovszky Julián főszolgabírónak s dr. Lévai Dezső dunaföldvári orvosnak, ki a Segítség Album révén 2578 korona 35 fillért juttatott a tüzkárosultaknak, az alispán jelentésében külön is kifejezte elismerését és köszönetét.

— **A városi takarékpénztárak.** Négy városi takarékpénztárnak szabályzati terve fekszik a belügyminiszter előtt jóváhagyás végett már hónapok óta, de a miniszter szakosztályában egyiket se vették még tárgyalás alá, mivel előzőleg még elvi megállapodásra van szükség, illet pedig a belügyminiszter már fél éves két-séges helyzetében, éppen tekintettel az ügy rendkívüli fontosságára, hozni nem akart. Nem akart olyan álláspontot helyezni, mely esetleg ellentétben áll a kinevezendő belügyminiszter nézetével és bár más városok már sürgették az elintéztést, a szakelőadó ragaszkodott a miniszter azon óhajához, hogy a városi takarékpénztár ügyével csakis a válság elsimulása után foglalkozzék a kormány, annál is inkább, mert ha az illető városok több mint 50 éve nem foglalkoztak városi takarékpénztárak létesítésének eszméjével, kockázatos alapításokról lévén itt szó, vállalja a helybenhagyásból eredő felelősséget az állandó jellegű kormány.

— **Látogatás a Molnár-nyomdában.** A főispáni tisztelgés után d. u. 1 órakor a nagy-szomban összegyűlt jegyzők a Molnár-féle részvénynyomdát tekintették meg, hol Molnár Mór és Schneider János igazgatók kalauzolták őket. A vendégeket meglepte a nyomdávalalatt nagysága és kitűnő technikai berendezése, valamint az előállított munkák csinos és izléses kivitele.

— **Eljegyzés.** Jobaházi Döry Hugó, néhai jobaházi Döry Jenő és neje jobaházi Döry Matild fia, eljegyezte draskóci és jordanföldi Ivánka Oszkár sz. és kir. kamarás és neje lipótszentiványi Szentiványi Janka leányát: Illyt.

— **Uj gondnok.** A paksi állami polgári iskolai gondnokságba gondnoksági taggá Rassovszky Julián főszolgabíró nevezetett ki.

— **Tolnavármegye bikaközvetítő bizottsága.** Most, midőn sajnos tapasztalat szerint nemcsak Tolnavármegye, hanem az egész ország szarvasmarha állománya a kedvezőtlen természeti viszonyok folytán nagyon lepadt, a gazdasági egyesületeknek, de különösen a földmívelésügyi kormányzat legfőbb gondját képezi főleg a szarvasmarha-tenyésztés fejlesztése, mely célból a gazdasági egyesületek kedeményezésére, a kormány új állattenyésztési törvényjavaslat-tervezetét készített. Ezen törvényjavaslat-tervezet szerint fontos és kiváló szerep jut az egyes megyei gazdasági egyesületeknek s főleg a Tolnamegyei Gazdasági Egyesületnek, melyben működő bikaközvetítő bizottságnak, mely folyó hó 2-án tartotta a lemondás folytán megüresedett elnöki tisztség betöltése végett ülést. Az elnök választására összegyűlt bizottsági tagok egyhangulag Bernrieder János zombai földbirtokost választották meg a bikaközvetítő-bizottság elnökévé, aki azonban a megválasztást nem fogadta el. Így tehát a gazdasági egyesületnek új elnökről kell gondoskodnia.

— **Pályázat.** Joób Imre kir. járásbírónak a kir. törvényszékhez történt áthelyezése folytán a szekszárdi kir. járásbírósnágnál megüresedett albirói állásra a pályázatot kiírták.

— **Holub József felolvasása.** Holub József tanár, a Heraldikai és Genealogiai társaságban október 14-én tartotta meg a minap, Tnaly Kálmán halála miatt elmaradt felolvasását a kisasszonyfalvi Istvánffy-csaladról. Az előadást, a fővárosi lapok szerint nagy tetszéssel fogadták.

— **Uj kir. adóhivatal.** Pakson, amint már megírtuk, december 1-én új kir. adóhivatal létesül. Kerületébe a következő községek oszttattak be: Paks, Dunakömlőd, Györköny, Nagydorog, Bikács, Gerjen, Fadd és Dunaszentgyörgy.

— **Vásárok.** A közelebbi székesfehérvári vásárt folyó hó 24-én és 25-én, a bátaszéki vásárt f. hó 25-én tartják meg.

— **A rétszilasi-szekszárd-bátaszéki vasut elsőrangusítása.** Vasutunk elsőrangusításáról téves hírek vannak forgalomban, sőt ennek nyomán egyik lapársunk azt is megírta, hogy erre vonatkozólag leirat érkezett a szekszárdi osztálymérnökséghez. Utána jártunk a dolognak. Semmiféle leirat nem érkezett, az egész dologból csak annyi a valóság, hogy a szekszárd-rétszilasi vasut elsőranguvá tétele is felvetetett a vasuti nagy beruházási előirányzatba, de oly formán, hogy az átalakításnak 10 éven belül kell megtörténnie. Szó sincsen tehát rövid időről, illetve, az az idő lehet egy, de lehet tíz év is. Arra tehát gondolnunk sem igen lehet, hogy itt máról-holnapra majd gyorsvonatok fognak közlekedni, hiszen a bátaszék—dombóvári vasut elsőrangusítása is jó időbe kerül még. Az ezen vonalon épített új szakaszt még csak 1911 májusra tartozik átadni a vállalkozó. A házilag folyó átalakítások is csak lassan haladhatnak előre. Így mindössze még csak 14—15 kilométerrel készülhetnek el, mivel az állami vasgyárak nincsenek oly helyzetben, hogy a szükségeslet rendelkezésre bocsáthassák, így az idén is csak 26 kilométerre elég sint szállíthatnak, azt is nem régiben, úgy, hogy 10—12 kilométernél többet lerakni már nem lehet. Várjunk tehát csak, várjunk még az elsőrangusításra. Ha megkezdik, akkor is eltart másfél évig az átalakítás, mert egyes helyeken, mint például a nagydorogi kanyarulatoknál — nagyobb munkálatokra van szükség.

— **Halálozások.** Pátkay Pál paksi községi esküdt, 59 éves korában meghalt. Temetése vasárnap délután volt, melyen az előjáróság és képviselőtestület testületileg vett részt.

— **Rajasich Dániel** paksi betétszerkesztő-telekkönyvvezető, e hó 13-án éjjel rövid szenvedés után meghalt.

— **Szemere, a költő.** Tamásiból írják lapunknak: Somogy, Tolna, Baranya hirhedtszocialista agitátora, a szakcsi Szemere Kálmán, most már nem elégszik meg szónoki és írói báberaival, hanem a költészet terén is próbálkozik.

»S mit szól ehhez Tolnamegye alispánja?
Ki e dicső férfi s merre van hazája?
Ki lett légyen ő,
Ez az őrző?
A ki ott tombol Tamásiban,
Tolnamegye sötét zugában!«

Igy hangzik első szárnypróbálgatása, mely természetesen nem mint önálló mű, hanem egy nyolcoldalu, Tolnavármegye alispánjához intézett fegyelmi feljelentés keretében jelent meg. Valószínűnek látszik, hogy a feljelentés Reich Oszkár tamási szolgabíró ellen szól, mert róla emlékszik meg legbővebben a förmedvény, de szó van benne a mohácsi vészről, Pató Pálról, latifundiumokról, verkliről s minden egyébről is! Legszívesebben időz mégis a szerző a tamási szolgabírósg tárgyánál. Először Szévald Mór főszolgabíróval foglalkozik pár sorban, majd így folytatja: »A másik, a tisztelt bojtárja, telenyáron kamásliban jár és így parádézik a hivatal körül; ez egy rendkívül disztintívált, előkelő ur és fensőbbségének tudatában velünk szerencsétlen polgárokkal csak úgy lóhátról beszél, ez a született — antidemokrata!« Nem sokára megtudjuk, hogy nem azért haragszik a szolgabíróra, mert nem úgy öltözködik mint ő, hanem, mert a hivatalos irálya nem tetszik Szemerének. Ugyanis néhány szemelvényt citál, mint pl.: »Figyelmeztetem, hogy a Tamásiban való megjelenését karhatalommal fogom megakadályozni.« — Majd egy másik: »Mert Szemere Kálmán oly közveszélyes egyén, kinek a községben való tartózkodását egy pillanatig sem tűrhetem.« — Annyi bizonyos — írja Szemere — hogy ez az ember nem normális, vagy megbomlott szegény, hogy ilyen végzéseket kézbe-sített egy — uritársának! — Azt hisszük, elég

lesz ebből a förmedvényből, melyet Szemere szokása szerint 40 példányban szétküldött a vármegyében. Egyébként kilátásba helyezi, hogy október hó folyamán rendet fog csinálni Tolnavármegyében!

— **Uj magániskola.** Ozorán Réber Ferencné szül. Hudjin Matild magán elemi iskolát óhajt nyitni. Kérvénye pártolólag terjesztetett fel a közoktatásügyi miniszteriumhoz.

— **Ingyen taneszközök.** A szálkai r. k. iskolának ingyen taneszközök engedélyeztettek.

— **Svärdström Valborg** asszony f. hó 18-i (hétfői) dalestélyét méltán várhatja a legnagyobb érdeklődéssel a közönség. A nagy művész műsorának legszebb dalait válogatta össze s az újabb zeneköltészet remekei foglalnak abban helyet. Schumann, Löwe, Brahms, Delibes, Thomas, Grieg, Dannström nevei elegek ahhoz, hogy tudjuk: mily igazán nemes, nagy műélvezetet fog ez az estély nyújtani, eltekintve attól, hogy ezek a nagyokat a-hozzájuk méltóan nagy fogja interpretálni. A részletes műsor: I. 1. Weingartner: Liebes feier. 2. R. Strauss: Wiesollten wir. 3. Schumann: Der Nussbaum. 4. C. Löwe: Niemand hat's geseh'n. II. 1. C. Löwe: Die Mutter an der Wiege. 2. Hermann. Das Mutterherz. 3. Brahms: Wir wandelten. 4. Strauss: Ständchen. III. 1. Tarnai: Ósz utója. 2. Thomas: Mignon. IV. 1. E. Grieg: Killingdansen. 2. Delibes: Les filles de Cadix. 3. Dannström: Echo Polska. Zongora-kísérő: Tarnay Alajos, az orsz. zeneakadémia tanára. Jegyek előre válthatók Krammer Vilmos könyvkereskedésében. Az estély kezdete fél 9 órakor a Vármegyeháza közgyűlési nagytermében.

— **Kegyeletünkben is legyünk magyarok.** Sok millió koronára rug az az összeg, amit elhalt szeretteink sírjainak díszítésére és kivilágítására fordítunk évente. Mindez a tengersok pénz, csekély hányad kivételével, külföldi áru-kért vándorol el tőlünk, ellenségeink gazdagítására. Mentsük meg a kegyelet adójából, amit lehet, a magyar munkáskéz javára. Mindenszentek napján honi mécses, honi koszorú és virágot vásároljunk. Hogy hol lehet ilyeneket kapni, lezelezőlapon intézett kérdésre megadja a forrást a Tulipánszövetség Magyar Védőegyesület, Budapest, VIII., Szentkirályi-u, 8. II. emelet.

— **Társasbéd.** A tolnamegyei jegyzőegylet tagjai d. u. fél 2 órakor a Szekszárd Szálló kistermében társasbédre gyűltek össze. A zöldasztalnál félbehagyott szellemi torna itt folytatódott. Oravszky L. szellemességének egész bombatárát nyitotta fel, Klimes, Purth és Brogli a régi és új, de mindhárom még fiatalos lelkesedésű buzgó egyleti tag az összetartozandóság és együttérzés oltárán gyújtottak veszte tüzet. Szóltak még Nieferrall Nándor, Németh Géza, Illés Gyula, Schneider János, Virányi Károly és Kardos István, mindmegannyi sikerült beszédben éltette az egyesület egy-egy érdemes tagját. A kedélyes társasbéd délután 5 órakor ért véget.

— **Községjegyzői nyugdíj választmányi ülés.** A községjegyzői nyugdíjalapra felügyelő választmány folyó hó 13-án délután 3 órakor a vármegyeház kistermében Simontsits Elemér alispán elnökletével ülést tartott. Az ülésen jelen voltak Forster Z. és Dr. Éri főjegyzők, Kurecz V. árvaszéki elnök, dr. Szentkirályi M. polgármester, Klimes A., Nieferrall N., Purth A., Cholnoky L. és Illés Gy. községi főjegyzők. A nyugdíjválasztmány a következő határozatokat hozta: 1. özv. Angyalffy Imréné nyugdíját 750 K állapította meg, a temetkezési segélyt 375 K. 2. özv. Zabjanné nyugdíját 318 K 75 fillérben, 3. Henics Irén nevelési járulékát 1915. április hó 1-ig évi 30 koronában. 4. Vastag Ferenc 300 K fizetés-emelését a nyugdíjalapba beszámította. 5. Klimes A. személyi pótlékát beszámította. 6. Steib Józsefnek 1910. február 10-ig halasztást adott. 7. Abbay Györgynek szintén halasztást adott. 8. Linka Károly végkielégítését 1520 K állapították meg. 9. Stockinger János hátralékát törölték. 10. Horváth F. nősülését, nem lévén tag, csak tudomásul vették. 11. Németh Antal nem rendszersített állásban eltöltött idejét leszámították. 12. Erdősi Pál nősülési pótlékát megállapították.

— **Rablási kísérlet.** A szakcsi postahivatalba f. hó 14-ére virradólag ismeretlen tettesek rablási kísérletet követtek el. A hivatalos helyiség falát kívülről éjjel után félháromkor aláastak, a zajra a postamesternél időző nagybátyja revolverből rálőtt a rablókra, mire azok megfutamodtak. A hátrahagyott kalapács, fogó, reszelő stb. a betörők előzőleg idősb Mányok János kovácsmester műhelyéből lopták el, melynek hiányát reggeli munka közben vette észre. Miután

az ajtót felnyitni nem tudták, az ablakdeszkát feszítették fel s azon keresztül vitték el az eszközöket. A gyanyu cigányokra irányul, kik a műhellyel ismerősek voltak, miután ott szokták kijavítani kocsijukat. A rendőrség a nyomozást folytatja. A postahivatalban a falrongáláson kívül egyéb kárt nem csináltak.

— **Tüzesetek Pakson.** F. évi október hó 6-án Weisz Jakab házában ismeretlen okból tűz támadt, mely alkalommal Weisz Jakab háza és gabonaneműje 2540 kor., Bütös Mihály háza 3240 kor. és id. Kern József présháza 1200 korona értékben leégett, továbbá e hó 8-án Kiss János háza égett le, a kár 5000 korona.

— **Robbantás.** A földmivelésügyi m. kir. miniszter a dunaföldvári folyamszakaszon levő diósi sziklapad 296'85 m³ sziklanyügetől akarja a Dunát megszabadítani. Ennek elérésére a szikla felrobbantásáról és kotrás által való eltávolításából álló munkálatokra hirdet versenytárgyalást, melyet f. hó 23-án tartanak meg a budapesti folyamtechnikai hivatalnál.

— **Dunába ugrott.** Werli Gáspár paksi 71 éves kőműves, ismeretlen okból a Dunába ugrot és Uszód tájékán a hulláját a Dunából kifogták.

— **Lopás.** Gadó Anna 10 éves pécsi gyermekmenhelyi leány, Sörös István paksi lakostól, kihez nevelés végett kiadva lett, 53 korona 96 fillér készpénzt ellopott. A pénzzel megszökött és a vasutal Adonyszabolcsra akart utazni, de a csendőrség elfogta és visszavitte a nevelői házhoz és ellene a további eljárást megindította.

FOGORVOS

KOVÁCS J.

vásártér-utcai műtermében hiányzó fogak pótlása, csaposfogak, arany koronák és szájpadlás nélküli fogak (hidmunka) készíttetnek.
 Fogtömés, foghuzás és fogtisztogatás a legjobb mód szerint eszközöltetik.
 Szegényeknek rendel: délelőtt 8—9 ig és délután 1—2-ig.

MUZEUM.

— **Meghívó.** A tolnavármegyei muzeum egyesület 1909. évi október hó 16-án, délután 3 órakor, a vármegyei háza nagytermében rendes közgyűlést tart, melyre az egyesület tagjai tisztelettel meghívotnak. Tárgysorozat: 1. Titkári jelentés. 2. Pénztárnok és számvizsgálók jelentése és a költségvetés előterjesztése. 3. A tisztikar és a választmány megválasztása. 4. Indítványok. Szekszárd, 1909. évi okt. hó 11-én. Simontits Elemér vezető-elnök.

TANÜGYI HIREK.

Rovatvezető: Nagy Béla.

— **Elnökválasztás.** A bátaszéki községi iparostanonc-iskolához elnökké: Kleiszner György, alelnökké Kovács Gábor választott meg.

— **Tanítóválasztások.** Fónay Jenő értényi rk. tanító Budapestre kiségitő tanítónak, Kóka József kocsolai rk. tanító Zsögödre, Stark Mihály okl. tanító pedig Kocsolára választották meg tanítónak.

— A pálfai ref. iskolához Ábró Lajos okl. tanító választott meg osztálytanítónak. — Az öcsényi ref. osztálytanítói állomásra Molnár Béla okl. tanító választott meg. — Pákolicz Mihály paksi róm. kath. tanítót a paksi község iskolaszék a kir. tanfelügyelő elnöklelte alatt tartott ülésen a paksi községi iskolához igazgató-tanítónak megválasztotta.

— **Megjegyzések.** A lapunk 41. számában Mányok Ferencz ur által tett javaslatokra a következőket említtük fel. I. Ertesítő könyvecske használata az állami, községi és magán elemi iskolák részére el van rendelve, az egyházmegyei főhatóságok helyesen tennék, ha annak kötelező használatát a felekezeti iskolákban is elrendelnék, az iskolaszékek kereshetnék meg ez ügyben a főhatóságokat. Az ingyenes nép-oktatási törvény, mely 1910 szept. 1-én lép életbe, 7-ik §-ában kimondja, hogy minden elemi iskola 6-ik évfolyamát elvégzett tanuló részére magyar nyelven kiállított bélyegmentes végbizonyítvány

adandó ki. Ugyanilyen végbizonyítványt kell kiadni az ismétlődő iskola három évfolyamát végzett tanulónak is. Erről törzskönyv vezetendő. 2. Hogy az összeírás mai alakja miniszteri rendeletre a községek dolganak megkönnyítése végett hozatott be. 3. Hogy az iskolaszék a hozzá áttett mulasztási kimutatásokat csak átvizsgálja, a mulasztók szülőit a község előjárósága idezi meg, a birságot is a község előjárósága rója ki és szedi be, az iskolaszéknek tehát semmi dolga sincs e tekintetben. Ezen intézkedés a 2085/1907 eln. sz. rendelettel kiadott utasítás 26. és 27. §-a alapján történik.

— **Iskolalátogatás.** A kir. tanfelügyelő értesíti az igen tisztelt iskolaszéki elnök urakat, hogy iskolalátogatásait a jövő héten már megkezdje.

— **Értesítés.** Értesítem a tanító urakat, hogy a 21-diki gyűlés alkalmából a muzeum és a Molnár nyomda délután megtekinthető.

— **Ingyen taneszközök engedélyezése.** A m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter a felsőnyéki rk. és a bonyhádvarasdi rk. iskolának ingyen taneszközöket engedélyezett.

— **Uj állami ovoda.** Állami ovodát kér újban Cikó és Udvari.

— **Személyi pótlék.** Fanzler János varsádi ág. hitv. ev. tanító, érdemei elismerésül évi 200 K személyi pótlékban részesült.

— **Bezárt iskolák.** A mözsi rk. iskola és községi állandó menedékház, járványos betegség miatt hatóságilag bezárattott. — Az ódalmandi rk. iskola is járványos betegség miatt hatóságilag bezárattott.

— **Végkielégítés.** Pápay Géza István, volt szászhalombattai rk. tanító, mözsi lakos részére 435 K végkielégítés utalványoztatott.

— **Analfabéta tanfolyam.** Most kezdik Tolnavármegyében is a tanítók az analfabéták tanfolyamát. Ez bejelentendő a kir. tanfelügyelőséghez és az országos közmívelődési tanácsához is.

— **Üres állások.** Az értényi, cikói, paksi, nagytormási, belaci rk., paksi izr., nagyszékelyi ref., kétyi ág., öcsényi ref. tanítói állások üresedésben vannak.

— **Óvofelügyelő-bizottság megalakulása.** A nagyszékelyi községi óvofelügyelő-bizottság 3 évre újra alakult. Elnök: Ludvig József, alelnök: Schneider Dániel, gondnok: Pecz János és jegyző: Gyurinka Béla lett.

KÖZGAZDASÁG.

— **Ménlovak vizsgálata.** A köztenyésztésre leendő igazolás végett bejelentett magánmének vizsgálatainak helyét és idejét a vármegyei lótenyésztési hármass bizottság a következőkben tűzte ki: a) a központi járás területéről bejelentettek vonatkozólag Szekszárdon f. é. november 25-én d. e. 10 órára, b) a tamási járásból bejelentettek vonatkozólag Tamásiban november 26-án d. e. 9 órára, c) a Dombóvári járásból bejelentettek vonatkozólag Dombóváron november 27-én d. e. 9 órára. Az igazolni szándékoló lovak f. é. november hó 1-éig az alispáni hivatalhoz jelentendők be, mert a később bejelentendő lovak vizsgálata csak a tulajdonosok terhére lesz foganatosítható, vagy egyáltalán nem lesz megtartható.

MULATSÁGOK.

— **Zeneestély.** A tolnai zeneegyesület 1909 október hó 24-én a »Tolnai kör« nagytermében zeneestélyt rendez. Műsor: 1. Erkel F. Himnusz. Kontor E. Kapospart. Énekkar. 2. Potpourri IV. sz. Zenekar. 3. Népdalok (cimbalmón) Taubner Arminné. 4. Nelly. Voix du ciel (zongora, hegedű és v. cello.) Dr. Szily Gézané, Lengyel Ferenc, Máté Károly. 5. Partl F. Kincses magyar nóták. Zenekar. 6. Petőfi S. Kérdezd szeretteket-e. (Dallam: Máté Károlytól.) Énekkar. 7. Peterdi S. A haragos feleség. (Jelenet.) Szily Jánosné. 8. Lengyel F. Honvéd induló (zongorán négy kézre.) Varga Jolán, Lengyel Ferenc. 9. Petőfi S. Hires szépség. (Dallam: Máté Károlytól.) Énekkar. 10. Potpourri III. sz. Zenekar. 11. Faragó J. A rosszul nevelt leány. (Jelenet) Farkas Irén. Előadás után összejövetel és tánc a »Fehérlő szállodá«-ban. Jegyek előre válthatók Taubner S. és fia kereskedésében.

— **Szüreti mulatság.** Simontornya és vidéke tisztviselőinek társasköre f. hó 10-én, saját

helyiségében, igen sikerült szüreti mulatságot rendezett, melyre a vidékről is számosan jelentek meg. Az esős idő ugyan egyeseket az eljövettelben megakadályozott, de a mulatság úgy anyagilag, mint erkölcsileg teljesen eredményesnek mondható. Nagy dicsőretet érdemel a kör vezetősége a rendezés munkájáért, s különösen azért, hogy a vidéki vendégek elszállásolásáról jó előre gondoskodott. A mulatságon mindvégig a legjobb hangulat uralkodott, s a közönség csak a reggeli órákban távozott, emlékeivel egy mindvégig barátságos, magyaros szüreti mulatságnak.

Fekete Hugó Szekszárd,

7—14 krajcáros
játékaruk

Kaszinó-bazár.
Telefon 60.

Iskolatáskák és
könyv zijak.

Nagy választék:

férfi-, női, és gyermekcipőkben, női- és leány-
kötények, ingek, gallérok, zsebkendők, nyak-
kendők, kézelők, harisnyák, esőernyők, séta-
botok, ajándék- és disztárgyak, játékaruk,
szappan és illatszerek, kézimunkák, selymek,
 himzőpamutok valamint rövidárak

legolcsóbb árban beszerezhetők!

Utazó kosarak
és bőröndök.

Szabo-
kellékek.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

NYILT-TÉR.*

Nyilatkozat.

Olvastam Horváth Lajos káplán végzavát. Meglátszik, hogy ez egy valóban tanult embernek a hatyudala, aki sok-sok iskolát járt, nagy tudományra, éles logikára, lelkipásztorhoz illő kenetteljes hangra, jó izlésre, modorra és tapintatra tett szert.

Bevallom, hogy én, mint egyszerű kereskedő, ily hangon »cikkezni« nem tudok, nyilatkozataimban csupán a való tényállás tárgyilagos leírására szoritkozhattam, hiszen tudományos készütség, nagy horderejű, hangzatos latin citátumok nem állanak rendelkezésemre.

Bármily tudományosan és szépen irta is Horváth Lajos káplán a maga »cikkeit«, a nyilatkozataimban foglaltakat meggyöngíteni, igazából kiforgatni nem tudott, a további eljárást megakasztani nem képes.

A kath. legényegylet pénztárnoka megjelent üzletben, az egyesület számláját kiegyenlített, s egyben tudomásomra adta, hogy a kath. legényegylet részére Horváth Lajos káplán, egyesületi elnök intézkedése folytán ezentul nálam vásárolni nem fognak.

Nem az anyagi haszon vezérelt engem a kath. legényegylet kebelére és nem az a földi láng tart engem ott, melyet a petróleum és a gyertyák stearinja éleszt, hanem annak a világító fátylának a fénye, melyet az egyesület tanult, sok-sok iskolát járt elnöke, Horváth Lajos káplán lobogtat fenn.

Bárhon vásárolják is ezentul az egyesület részére a szükséges cikkeket, én továbbra is pártoló tagja maradok az egyesületnek.

Nem lépek ki a kath. legényegyletből, nem-nem.

Továbbra is hallgatni kívánom a tanult, sok-sok iskolát kijárt »vezér« kenetteljes szavát, épülni akarok mély járatu tudományos fejtegetéseim, tanulni akarok tőle stylust, jóízlelt, modort és szerénységet.

Igy talán a kezdet nehézségeit leküzdve, idővel nekem is sikerül tehetséges »cikkiróvá« fejlődőm és színtén öregbitemem a magam és kartársaim tekintélyét.

Tolna, 1909 október 9.

Analgi Kálmán.

* E rovat alatt közöltekért nem vállal felelősséget a szerk.

Fischl Lajos butor- és épületasztalos, a „Pirnitzer József és Fiai“ kereskedők házában dus raktárt tart, a legújabb és legmodernebb butorokból, szalon-ebéltő- és irodaberendezésekkel, részletüzetésekre is. Azonkívül nagy raktárt tart vasbutorokból. Asztalos-munkák a leggyorsabban, jutányos áron készülnek.

Kiadó lakás!!

A Bartina-utca 1510. szám alatti házban egy kétszobás udvari lakás, a hozzátartozó mellékhelyiségekkel azonnal kiadó. Felvilágosítást ad a tulajdonos.

! Iparosok találkozóhelye !

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. köszönetet értesíteni, hogy a **Kaszinó-épületben** egy **söracsarnokot** nyitottam. — Naponta állandóan frissen csapolt **részvény-sör, kitűnő szekszárdi borok, hideg és meleg ételek** kaphatók. **Abonnánsok elfogadtatnak.** A nagyérdemű közönség szíves **ifj. Strényer Ferenc** pártfogását kéri :: **vendéglős.** ::

Minden pénteken halászlé és turóscsusza.

Az „Angol Szabó“-hoz!

Nem kell többé méret szerint ruhát készíttetni!!
Miért?

Mert a raktáron levő ruhák megfelelnek a méret szerint készített ruháknak. **Mert** raktáron tartok legjobb szabású és kivitelű férfi-, fiu és gyermekruhát nagy választékban. **Mert** mielőtt ruhaszükségletét fedezné, megtekintheti áruházaikat, minden **vételkötelezettség nélkül!**

Figyelem! Figyelem! Figyelem!

Tanítók részére.

Angol szövetekből készült iskolaöltönyök nagy választékban.

Férfi vadászöltönyök (vizhatlan)	28—48 K-ig.
Férfi öltönyök	15—60 "
Férfi angol Dubl-felöltő	20—50 "
Férfi körgallérok (vizhatlan)	15—25 "
Férfi egyes divatnadrágok	4—18 "
Férfi divatmellények	4—16 "
Fiu iskolaöltönyök	12—30 "
Fiu felöltő	11—25 "
Fiu körgallér (vizhatlan)	8—16 "

Egyes fiunadrágok rövid- és hosszuban. — Gyermekeöltönyök 10—25 koronáig. — **Kostümök nagy választékban.** — **Nagy raktár kalapokban.** — Valódi Borsalino kalap **8 korona.** — Tisztelettel:

BONDY LIPÓT

Az „Angol Szabóhoz“.

SZEKSZÁRD,

Garay-tér. (Polgári fuiskolával szemben.)

Kiadó lakás!!

! Egy szoba, konyha, pince és faskamrából álló lakás a Bartina-u. 1501 a. alatt azonnal kiadó.

Ideális arc-kréme a zsirtalan **DIANA ARCZENŐCS**

nappali használatra
Az arcznak úde színt kölcsönöz és azt bársonypuhává teszi.

Ejjeli használatra a zsirszerű **DIANA ARCZENŐCS**

szeplő, májfolt és mindennemű arctisztatlanság ellen.

Ára 1 korona.
Diana szappan 70 fillér.

Diana hölgypor 1 kor.

Kapható:
Szeghy Sándor gyógyszer-tárában Szekszárdon.

Szőlőoltvány!

Régi szőlők hiányainak pótlására 2 éves gyökerű száza **20 K**
Gyökeres fásoltvány ezre **180** »
» szépséghibával » **90** »
» zöldoltvány » **160** »
Sima » **90** »
Gyökeres riparia portalis vastag » **32** »
» 2 éves » **40** »
Sima riparia portalis » **18** »
» vékony » **8** »
Gyökeres hazai nemes vessző » **30** »
Sima » **10** »
40 legjobb fajban, teljes jótállással, azon kötelezettséggel, hogy ha a küldött anyag meg nem felel, azt visszaveszem s a pénzt visszaadom.
Arjegyzék ingyen. Le van benne írva a Csodaszőlő, Pozsonyi fehér, Muscat Ottonel Csabagyöngye. — Hegyi borok eladása.

Borarak:

Gyöngyösi siller Hl. **32 K**
Visontai » **36** »
Gyöngyösi fehér asztali **34** »
» » pecsenye » **38** »
Visontai Rizling **44** »
» Moskotály **70** »
» vörös bikavér **70** »

Székely I. József

Gyöngyös,
Szent Urbán templom.

FRITZ L. GYULA

vas-, szerszám- és gazdasági gépkereskedő
Szekszárd.

Varrógépek minden fajtában, a legkitűnőbb minőségben, a legmesszebb menő jótállással, valamint a legkiválóbb minőségű vetőgépek, szecska és répvágók, acél zakekék, darálók és

konkolyozók kaphatók

kedvező fizetési feltételek mellett.

Tolnavármegye völgysegi járásának főszolgabirójától.

5305/1909. sz.

Pályázati hirdetmény.

Tolnavármegye völgysegi járásába kebelezett **Váralja** községben ujonan rendszeresített **segédjegyzői állásra** pályázatot hirdetek és felhivom mindazokat, kik ezen 1000 koronával javadalmazott állást elnyerni óhajtják, hogy jegyzői oklevéllel és egyéb működési bizonyítvánnyal felszerelt pályázati kérvényüket **folyó évi október hó 17-ig**, annál is inkább nyujtsák be, mert a később érkezett kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

Bonyhád, 1909 október 13.

Szent-Yvány,
főszolgabiró.

ÚJ FELVÉTELŰ

helyi látkepes levelezőlapok, **Tuck és N. P. G. genre levelezőlapok** a legnagyobb választékban kaphatók a **Molnár-féle nyomdai r. t.** könyvkereskedésében (Kaszinó bazár). Festőminták kedvező feltételek mellett kölcsönöztetnek, valamint rajz- és festőszerek a legjutányosabb árakon beszerezhetők.

SZEPLŐ

az arczon levő barna, szürke és sárga foltok, éppugy a karon, nyakon stb. igen kellemetlen szépséghibának nevezhetők, mert kezelés nél-

kül ritkán mulik el, legfeljebb bizonyos idő múlva valamivel halványabb lesz. Amellett a fiatal nők és gyermekek lágy s gyöngéd bőr részét lepik el. Különösen szőke szépségek szenvednek alatta. Miután ezen pettytek a felbőrben vannak, úgy azt egy egyszerű fájdalomtalan módon kell eltávolítani, még pedig addig, míg a szeplőszínezet teljesen elmúlik. Erős kenőcsök s szerek célt nem érnek és jó eredményt csak a

Zucker-féle szab. gyógyszappannal

érhető el, előbbieket drágábbak és a használatban kellemetlenebbek, másrészt a ruhanemű bepiszkolása végett nem ajánlatos. Ha a sűrű krémszerű habot, melyet a **Zucker-féle szabad. gyógyszappan** ad, este használjuk és azt éjjelen át rajta hagyván, reggel azt gyöngéden lemoszuk, úgy mint azt a használati utasítás előírja, úgy egyszerű módon és tisztán elérjük azt, hogy a felső bőr hámlani kezd, egy tiszta, gyöngéd és rózsaszínű arcszint fog létrehozni, amelyet aztán a **Zuck^{ool}-krém** és **Zuck^{ool}-szappannal** tovább kell ápolni. A megrendelésnél a következő különbségre kell ügyelni: **Zucker szab. 35%-os gyógyszappanja** a leghathatósabb és legnagyobb. Darabja 2.50 kor. **Zucker szabad. 15%-os gyógyszappanja**, hatásában s mennyiségében gyöngébb. Darabja 1 kor. Ehhez való **Zuck^{ool}-krém** (zsirtalanító) a bőr-krémek gyöngye. Egy tubus ára 2.50 kor., kis tubus 1.25 kor.

Mnti helyi egyedüliraktára Szekszárd és vidéke, Bonyhád, Bátaszék, Tolna és Paks részére:

Garay Drogeria Szekszárd

Széchenyi-utca. Dr. Hangel féle ház.
4-45

ROPS

biztonsági gyorsfőző. Tűzveszély kizárva.

Ha felborul, elalszik.

Szeszki nem folyhat.

Szeszfogyasztásban igen takarékos.

Kapható minden jobb vasáru és háztartási cikkeket árusító üzletekben.

Ha valahol nem kapható, szíveskedjék hozzánk fordulni.

Képes prospektus ingyen és bérmentve.

ROPS Femáru Részv.-Társ.

BUDAPEST, V., Külső-Váci-ut 74/71.

Helybeli elárúsító: 5-50

Fritz L. Gyula Szekszárd.

Van szerencsém a nagyérdemű hölgyközönséget értesíteni, hogy a bécsi

Le Grand Chic

szabásati iskolájában a legújabb divatu angol és francia nőruha szabásmód-szerből kiváló sikerrel levezgáztam és így módomban áll a legkényesebb izléseknek megfelelően — újból megnyitott műhelyemben — a legújabb divatu angol és francia ruhákat előállítani.

Kitünő tisztelettel:

Eisler Szelina

:: **női szabó** ::

Szekszárd, (Schwarczkopf-ház).

Ujdonság! Diványpárnák fényképpel.

NE TÖRJE A FEJÉT alkalmi ajándék

miatt, mert a legszebb meglepetés egy jól sikerült

fénykép,

mely az egész megyében csakis

Kiss Jenő

„Kossuth” műtermében

Szekszárd, Széchenyi-utca 651.

A legszebb kivitelben készülnek:

Medallonok, nagyítások, olaj és aquarell festmények.

Sikerért kezeskedem

Ujdonság! Fényképek selyemre.

Ujdonság! Kézeltő és gallér-bobozokfényképpel.

NAGY VÁLASZTÉK.

LASKÓ KÁROLY

EPÜLET- és BUTOR-ASZTALOS

SZEKSZÁRD, SZÉCHENYI-U. 140.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ ÁRU.

JUTÁNYOS ÁRAK.

Nagy választék saját készítményű modern kivitelű butorokban. Készít saját, valamint más rajz szerint teljes lakásberendezéseket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig. Kívánatra tervekkel és költségvetéssel szívesen szolgál. Készít továbbá épületmunkákat.

LEGDIVATOSABB KIVITEL.

Borsajtók, szőlőzuzók minden nagyságban ! !

Vetőgépek a legtokéletesebb gyártmányok **3 évi** kezességgel, állandó raktáron tartatnak; továbbá **szecskavágók, kukoricamorzsolók, Sackekék, konkolyválasztók, tizedesmérlegek stb.**

Hofherr és Schranz tolnamegyei nagy gépraktára.

Benzinmotorok 1-től 30 lóerőig! Varrógépek 10 évi jótállással!

!! Javító műhely !!

Kaszinóbazár **MÜLLER TESTVÉREK** Szekszárd ::

Tolnamegye legnagyobb gépraktára.